

קונטרס טעם זקנים

שיחות התחזקות בעבודת השם
ע"ד הסלולה של
רביה"ק מוהר"ן מברסלב זי"ע
מאת הרה"ח
ר' לוי יצחק בענדער ז"ל
מתובל בסיפורי עובדות מאנ"ש מדורות הקודמים
מתורגם ללשון הקודש

ס

מכון
טעם
זקנים
שוחזר ש"ס
רבי לוי יצחק בנדר ז"ל

תוכן השיעור

דעת - זה סדר טהרות

וישב לבן למקומו

אבנים טובות - רצונות טובות!

אין דבר העומד בפני הרצון!

והנה הוא פאן!

קמץ אלה

אבי אתה!

לחלק עליו תיבים

עצם בגרון

התקרבותו של החסיד ר' מענדל ליטוואק

יהודי מרקח

סנדלרים פאלה!?

וזה בחינת העלמה

השעור עם החותן

כל סוגי המקרבים

הערות והארות מתקבלות בחפץ

לב, נא להתקשר אל:

יוסף מענדל האס

מאנסי ארה"ב

1-845-200-0443

(ארה"ק: 072-257-3456)

כל הזכויות שמורות

קונטרס זה הינו תרגום של

קונטרס ק"א באידיש

לקבלת הקונטרס וכן ההקלטה (MP3)

של השיעור, יש לפנות דרך

האימייל:

Rlyb148@Gmail.Com

כדי ליטול חלק בהוצאות העתקת

הטייפס ולהדפיסם,

יש להתקשר:

(+1) 845-323-9216

ניתן להאזין לכל השיחות שי"ל על

ידינו:

בקו 'מערכת ברסלב'

ארה"ק: 02.560.7387

ארה"ב: 646.585.2985

ענגלאנד: 0330.390.0487

בעלגיע: 03.808.1775

לשמיעת השיעור המצו"ב יש להקיש:

#2.1.2.1.1 ואח"כ #93

שיעור פרשת ויצא (ח"ב) שנת תשל"ז

(מייפ מס' #113)

דעת - זה סדר טהרות

בתורה זו (תורה י"ב) אומר כאן הרבי: "מה שאנו רואים, שעל-פי הרב הלומדים חולקים על הצדיקים מהיכן נובע הדבר שלומדים יחלקו על הצדיק? אומר הרבי כך: "זהו מכון גדול מאת השם יתברך".

ידוע מהי פונת הרבי כאן 'לומדים': רחוקים, רשעים*.

פי יש בחינת יעקב ולבן²: יעקב הוא הצדיק המחדש חידושין דאורייתא ולומד תורתו לשמה. מדוע נקרא 'יעקב'? יעקב הוא לשון: 'עקב וסוף' - וטובו גנוז ושמור וצפון לעתיד. הטוב הנמצא בתורה הפל שמור, כלומר, עכשו הוא אינו רוצה מהטוב כלום; לא כבוד, לא שום דבר. הטוב הזה הוא רק 'שמור וצפון לעתיד'.

(חסר, נראה שמדבר מלבן - תלמיד חכם שד יהודי, שתורתו להתיהר ולקנטר, ותלמיד חכם כזה נבילה טובה הימנו, שלומד בלא דעת). ה'ששה סדרים' (ששה סדרי משנה) - 'חקמה' היא

---

¹ וזל"ש, באות א': "מה שאנו רואים, שעל פי הרוב הלומדים חולקים על הצדיקים, ודוברים על הצדיק עתק בגאווה ובוז, זהו מכון גדול מאת השם יתברך". ועיי"ש בהמשך אות ד': "ודע, שזה מכון מאת השם יתברך, שהקדוש ברוך הוא מפיל איזה צדיק גדול בפיו של הלומד; היינו הלומד דובר רעות על הצדיק, כדי שהצדיק יקח התורה שבעל פה, היינו השכינה, מהגלות שבפה הלומד, ומעלה אותה לרשה ממדריגה למדריגה".

² שם בהמשך (אות א'): "כי יש בחינת יעקב ולבן: יעקב הוא הצדיק המחדש חידושין דאורייתא ולומד תורתו לשמה, וטובו גנוז ושמור וצפון לעתיד, כמו שאמרו רז"ל: 'למחר לקבל שכרם' (עירובין כב.); ועל שם ששכרו לבסוף, על שם זה נקרא יעקב לשון עקב וסוף, שכרו לבסוף. ולבן הוא תלמיד חכם, ש"ד יהודי, שתורתו להתיהר ולקנטר, ותלמיד חכם כזה, נבילה טובה הימנו (ויקרא רבה א' פט"ו, ע"י מתנות כהונה)".

'קדשים', 'דעת' היא 'טהרות'. ומה הפונה שאין בו 'דעת'? הינו, שאינו לומד בטהרה, הוא אינו זהיר בטבילת מקוה.

נבלה היא 'טמאה שאינה יוצאת מגופו', וזה הרי טמאה היוצא מגופו, ולכן נבלה טובה הימנו, כי אם הוא לומד ללא טהרה, זו טמאה היוצאת מגופו, אזי נבלה טובה הימנה - זהו מאמר מהחזו"ה!¹

מביא הרבי כאן את המדרש (ויק"ר א, טו): 'תלמיד חכם כזה נבלה טובה הימנו'. המדרש אומר זאת על תלמיד חכם שאין בו דעת.

ומהו החלוק בין למדן 'זה' ללמדן 'זה'? הלמדן שנקרא 'עקב' - הטוב הגנוז בתורה צפון כלו לעתיד לבוא, 'למחר', עכשו הוא לוקח את התורה רק כתבלין נגד היצר הרע שתציל אותו, שתטהר אותו, שתזכך אותו. השכר שנותנים עבור תורה - זה אינו מעסיק אותו עכשו; והטוב היוצא ממנה - יהיה לעתיד.

נתנו לנו את התורה כנגד היצר הרע להציל את עצמנו! התורה מזככת - זו התורה שלי! זה שיתנו שכר - זה אינו ענייני, לעתיד יתנו שכר - זה האיש נקרא 'עקב'.

הרבי ממשיך ואומר: יש שני צדיקים - 'צדיק עליון' ו'צדיק תחתון'. הזהר הקדוש מביא, שזה כנגד 'יוסף' ו'בנימין'. 'יוסף' הוא הצדיק העליון, ו'בנימין'

¹ עי' גמ' שבת לא.

² עי' בספה"ק "ביכורי אבי"ב, פר' ויקרא: "כל ת"ח שאין בו דעת נבילה טובה ממנו, ואמר אדומ"ו הקדוש מק"ק לובלין רבי ר' יעקב יצחק זצ"ל, משום דכתיב "והיה אמונת עתיך חוסן ישועות חכמה ודעת". וכתבו: ודעת - זה סדר טהרות, וע"כ אמר ת"ח שאין בו דעת שילך למקוה בעת שיצטרך - נבילה טובה ממנו שצריך טהרה". גם עי' בספה"ק "חסד לאברהם" (להרה"ק ר' אברהם המלאך), ליקוטים, מש"ש בזה"ל: "אמרינו בגמרא (ויק"ר א' טו) כל ת"ח שאין בו דעת נבילה טובה הימנו. והקשה מפני מה הנבילה טובה ממנו, ואמר דאיתא בגמרא (שבת לא.) והיה אמונת עתיך חוסן ישועות חכמת ודעת, כל חד וחד מרמז על סדר שלו ודעת זה טהרות, וא"כ הפי' בגמרא כל ת"ח שאין בו דעת שאין לו טהרה במקוה, נבילה טובה ממנו, ומפני מה הנבילה טובה ממנו כי איתא בגמרא (עי' פסחים סז.) שטומאה היוצא מגופו חמור מטומאת נבילה, וכל שאין לו טהרה במקוה הוא טומאה היוצא מגופו, לכן הנבילה טובה ממנו כי הנבילה טומאה שלה קלה מן היוצא מגופו". גם עי' בספר בן יהוידע על מס' שבת דף לד ע"א ד"ה "הייב ביה עיניה" וכו'.

³ וזל"ש בהמשך: "וזה ידוע, שאינו נקרא תלמיד חכם אלא על ידי תורה שבעל פה, כי זה שידוע ללמוד חומש אינו נקרא תלמיד חכם, אלא זה שהוא בקי בגמרא ופוסקים. וכשלומד בלא דעת, נקרא לבן, על

הוא הצדיק התחתון. אָבֵל הָרַבִּי מְפָרֵשׁ כָּאֵן אֶת שְׁנֵי הַצְּדִיקִים - הָרַבִּי מְכִיָּא אֶת הַזֶּהר הַקְּדוֹשׁ: 'שְׁכִינְתָא בֵּין תְּרִין צְדִיקָא יִתְבָּא' - הַתּוֹרָה שְׁבַעַל פֶּה זֶה הַשְּׁכִינָה הַקְּדוֹשָׁה; הַשְּׁכִינָה הַקְּדוֹשָׁה שׁוֹכֶנֶת בֵּין שְׁנֵי הַצְּדִיקִים.

מִי הֵם שְׁנֵי הַצְּדִיקִים שֶׁהַשְּׁכִינָה הַקְּדוֹשָׁה שׁוֹרָה אֲצֵלָם? "צְדִיקִים יִרְשׁוּ אֶרֶץ". 'אֶרֶץ' הִיא הַשְּׁכִינָה הַקְּדוֹשָׁה, וְ'אֶרֶץ' הִיא 'תּוֹרָה שְׁבַעַל פֶּה'. הַצְּדִיקִים - הַצְּדִיק עֲלִיּוֹן וְצְדִיק תַּחְתּוֹן - הֵם יוֹרְשִׁים אֶת הַ"אֶרֶץ", יֵשׁ לָהֶם אֶת הַתּוֹרָה שְׁבַעַל פֶּה.

הָרַבִּי אוֹמֵר: "צְדִיקִים תְּרֵי מִשְׁמַע". מִי הֵם שְׁנֵי הַצְּדִיקִים? הַצְּדִיק שְׁחַדֵּשׁ אֶת הַתּוֹרָה שְׁבַעַל פֶּה - זֶה הוּא הַצְּדִיק עֲלִיּוֹן. וְהַצְּדִיק תַּחְתּוֹן - זֶהוּ הַלּוֹמֵד הַחֲדוּשִׁין דְּאוֹרֵיִתָּא, וּבְאִמְצַע הַשְּׁכִינָה - הַתּוֹרָה שְׁבַעַל פֶּה - בֵּין שְׁנֵי הַצְּדִיקִים, בֵּין הַצְּדִיק עֲלִיּוֹן שֶׁזֶהוּ בְּאִמְתַּת הַתּוֹרָה שְׁבַעַל פֶּה עֲצָמָה - הַצְּדִיק הַמְּחַדֵּשׁ, וּבֵין הַצְּדִיק תַּחְתּוֹן שֶׁהוּא לּוֹמֵד אֶת הַתּוֹרָה - שֶׁם שׁוֹרָה הַשְּׁכִינָה הַקְּדוֹשָׁה.

כְּאֲשֶׁר הַשְּׁכִינָה, כְּלוֹמֵר, הַתּוֹרָה שְׁבַעַל פֶּה, בְּאִמְתַּת בֵּין שְׁנֵי הַצְּדִיקִים, זֶה טוֹב מְאֹד; כְּאֲשֶׁר הַשְּׁכִינָה בְּאִמְצַע יֵשׁ לָהּ נַחַת רוּחַ וְעַנְג גְּדוֹל מְזֵה, אָבֵל כְּאֲשֶׁר הִיא מְגִיעָה לְפִיו שֶׁל תְּלָמִיד חָכָם 'שֵׁד יְהוּדִי', זֶה נִקְרָא: 'גְּלוּת הַשְּׁכִינָה' - הַשְּׁכִינָה בְּגְלוּת אֲצֵל הַתְּלָמִיד חָכָם שֵׁד יְהוּדִי, הִיא כְּלָל אֵינָה רוּצָה לְהִיּוֹת אֲצֵלוֹ. (ועל ידי זה) מְקַבֵּל הוּא פֶּה לְדַבֵּר עַל הַצְּדִיק; כִּיּוֹן שֶׁהַתּוֹרָה 'שְׁבַעַל פֶּה' מְנַחַת בְּפִיו, יֵשׁ לוֹ פֶּה לְדַבֵּר עַל הַצְּדִיק.

אוֹמֵר הָרַבִּי כֶּן: וּכְשֶׁהָאָדָם לּוֹמֵד בְּקִדְשָׁה וּבְטְהָרָה אֵיזָה דִּין וּפְסָק, שְׁחַדֵּשׁ אֵיזָה תְּנָא אוֹ צְדִיק אַחֵר, עַל-יְדֵי-זֶה נַעֲשֶׂה בְּחִינַת נְשִׁיקִין, וְנִשְׁיָקִין זֶה בְּחִינַת

שֵׁם עַרְמִימִיּוֹת שֶׁנִּכְנַס בּוֹ, וְשׁוֹנָא וְרוּדֵף אֶת הַצְּדִיקִים, צְדִיק עֲלִיּוֹן וְצְדִיק תַּחְתּוֹן, כִּי שְׁכִינְתָא בֵּין תְּרִין צְדִיקָא יִתְבָּא, כְּמוֹ שְׁכַתּוֹב בְּזוֹהַר (וַיֵּצֵא קִנְג; וַיְחִי רַמָּה): צְדִיקִים יִרְשׁוּ אֶרֶץ צְדִיקִים תְּרֵי מִשְׁמַע. וְשְׁנֵי צְדִיקִים אֵלּוֹ הֵם: זֶה הַצְּדִיק שְׁחִידֵשׁ זֹאת הַתּוֹרָה שְׁבַעַל פֶּה, זֶה צְדִיק עֲלִיּוֹן; וְצְדִיק תַּחְתּוֹן, זֶה שְׁלּוֹמֵד הַחֲדוּשִׁין; וְתּוֹרָה שְׁבַעַל פֶּה הֵינּוּ שְׁכִינְתָא, כְּמוֹ שְׁכַתּוֹב (בַּפְּתַח אֵלִיהוּ): 'מְלַכּוֹת פֶּה, וְתּוֹרָה שְׁבַעַל פֶּה קָרִינָן לָהּ'. וְכַשֶּׁהַשְּׁכִינָה הַנִּקְרָא תּוֹרָה שְׁבַעַל פֶּה בָּאָה בְּתוֹךְ תְּלָמִיד חָכָם שֵׁד יְהוּדִי, זֶה נִקְרָא גְלוּת הַשְּׁכִינָה, וְאִזּוּ יֵשׁ לוֹ פֶּה לְדַבֵּר עַל צְדִיק עֵתָק וְכוּ".

¹ שֵׁם בַּהֲמַשְׁךְ: "וְכַשֶּׁהָאָדָם לּוֹמֵד בְּקִדְשָׁה וּבְטְהָרָה אֵיזָה דִּין וּפְסָק, שְׁחִידֵשׁ אֵיזָה תְּנָא אוֹ צְדִיק אַחֵר, עַל יְדֵי זֶה נַעֲשֶׂה בְּחִינַת נְשִׁיקִין. וְנִשְׁיָקִין זֶה בְּחִינַת הַתְּדַבְּקוֹת רוּחָא בְּרוּחָא; כִּי הַפְּסָק הַזֶּה הוּא דִּיבּוּרוֹ שֶׁל הַתְּנָא, וְדִיבּוּר הוּא הַחִיּוֹת, כְּמוֹ שְׁכַתּוֹב (בְּרֵאשִׁית ב): "לִנְפֶשׁ חִיָּה", וְתַרְגּוּמוֹ: 'לְרוּחַ מְמַלְלָא'. וְרוּחַ מְמַלְלָא, הֵינּוּ הַנֶּפֶשׁ חִיָּה, הִיא בָּאָה מִתּוֹרָה שְׁבַעַל פֶּה, כְּמוֹ שְׁכַתּוֹב (שֵׁם א): "תּוֹצֵא הָאֶרֶץ נֶפֶשׁ חִיָּה". נִמְצָא, בְּשַׁעֲהַ שְׁמַחֲדֵשׁ הַתְּנָא אֵיזָה חִידוּשׁ וּמְדַבֵּר זֶה הַחֲדוּשׁ, זֶה הַדִּיבּוּר בְּעֲצָמוֹ הִיא בְּחִינַת הַתּוֹרָה שְׁבַעַל פֶּה

התדבקות רוחא ברוחא. הצדיק שחדש את התורה הרי הכנים את רוח פיו בתורה, וכאשר הלומד לומד ברוח פיו, נעשה 'התדבקות רוחא ברוחא'. נדבק הרוח של הלומד עם רוח המחדש של הצדיק – התנא נושק עמו, יש לו נחת רוח, הוא רוצה לנשק עמו.

ואף על פי שהצדיק הוא תנא שחי לפני אלפי שנים, אך בתורה נמצא הרוח פיו שלו, הוא הכנים את הרוח הקדש שלו בתורה – זהו הרוח פיו שלו, זה מנח בתורה הקדושה. וכשזה לומד – מביא הרבי בהמשך דבריו – נעשה "שפתותיו דוכבות בקבר". "שפתותיו" זה באמת; רוח פיו דוכבות בקבר. יש לתנא נחת רוח עצום מכך; הוא גורם לתנא נחת רוח, נשיקין.

וישב לבן למקומו

הרבי ממשיך ומבאר (פאות ד'): שהקדוש ברוך הוא מסבב סבות שהלמדן, השד יהודי, יחלק על הצדיק – והצדיק מתבונן במחלקתו: 'מה הוא למד? מאיזו הלכה נובעים הדברים שהוא מדבר? הוא למד הלכה זו' – לכן הוא מדבר דברים אלו. אז הוא מוציא ממנו 'את' ההלכה, ואז הוא נשאר חסר מכל ולא נשאר ממנו כלום.

אכן כתוב כאן במדרש של פרשת השבוע¹, על הפסוק: "וילך וישב לבן למקומו" – לבן הלך בחזרה. אומר המדרש: מה פרוש 'למקומו'? שפאו גנבים

שחידש, כי משם מוצאה, כמו שכתוב: "תוצא הארץ נפש חיה". נמצא, עכשיו כשלומדים את החידוש הזה, וכשמכניסין הלימוד והחידוש בתוך פה, נמצא שמדבקין רוח הצדיק שחידש זה החידוש עם רוח ממללא, היינו עם הדיבור הלומד זה החידוש עכשיו. וזאת ההתדבקות רוחא ברוחא נקרא נשיקין. נמצא, כשלומדין איזה הלכה שחידשו התנאים, על ידי זה נתדבק רוח התנא עם רוח הלומד, ודומה כאילו נושק את עצמו עם התנא."

¹ שם בהמשך: "כשאדם כשר לומד תורת התנא, אזי התנא נושק אותו והוא נושק התנא, וגורם תענוג גדול להתנא, כמו שכתוב: 'שפתותיו דוכבות בקבר' וכו'."

² מדרש רבה, פר' ע"ד פט"ז.

בְּלִילָה וְלִקְחוּ מִמֶּנּוּ הַכֹּל – כָּל הַצֵּאן שֶׁהָיָה לוֹ; הוּא נִשְׁאָר רַק עִם הַצֵּאן שֶׁהָיָה לוֹ בְּטָרֶם בָּא יַעֲקֹב אֵלָיו.

לָבֵן הָרִי הוּא ה'תְּלָמִיד חָכָם שֶׁד' יְהוּדִי, וַיַּעֲקֹב הָיָה בְּמִלְחָמָה עִמּוֹ. לָבֵן הוּא ה'תְּלָמִיד חָכָם שֶׁד' יְהוּדִי, וַיַּעֲקֹב הוּא הַצֵּדִיק הַמְּחַדֵּשׁ חֲדוּשֵׁי דְאֹרֶיְתָא וְלוֹמֵד תּוֹרָתוֹ לְשִׁמָּה. אֲצֵל לָבֵן הַזֶּה הָיְתָה תּוֹרָה שְׁבַעֲל פֶּה – רַחֵל (– שֶׁהִיא כְּרַחֵל לִפְנֵי גּוֹזְזִיָּה, עֵין בְּפָנִים). וְזוֹ הָרִי הַגְּדֹלָה שֶׁל יַעֲקֹב אָבִינוּ – שְׁדוּקָא מְשִׁם יִצְחָק תּוֹרָה; מִלָּבֵן הַזֶּה יִצְאוּ רַחֵל וְלֵאָה!

מִדּוּעַ יָכוֹל הָיָה לָבֵן לַעֲזוֹר לַיַּעֲקֹב? מִשּׁוֹם שֶׁעֲדִין הָיָה אֲצֵלוֹ 'מִשְׁהוּ' תּוֹרָה שְׁבַעֲל פֶּה – הַצֵּאן שֶׁנִּשְׁאָרוֹ אֲצֵלוֹ הֵם נִיצוּץ שֶׁל תּוֹרָה שְׁבַעֲל פֶּה. סִבָּב הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא שֶׁנִּטְלוּ מִמֶּנּוּ הַכֹּל וְלֹא נִשְׁאָר לוֹ מְאוּמָה! כְּפִי שֶׁהֲרִבִי אֹמֵר כָּאן: שֶׁהַצֵּדִיק מִתְּבוּנָן בְּדַבְּרָיו וּמוֹצִיא מִמֶּנּוּ הַכֹּל – וְהוּא נִשְׁאָר בְּלֹא כְּלוּם.

הַתּוֹרָה מְסַפֶּרֶת מַעֲשֵׂה: יַעֲקֹב עָבַד "אַרְבַּע עֶשְׂרֵה שָׁנָה בְּשֵׁתִי בְּנִתְיָה, וְשֵׁשׁ שָׁנִים בְּצִאֲנָה"ט, וְהוּא הוֹצִיא אֶת הַצֵּאן, "עֲקוּדִים נְקוּדִים וּבְרָדִים". כָּאן מְגִלָּה הֲרִבִי מְעַט אֶת הַדְּבָר – הַמְּדַרְשׁ הוּא מְדַרְשׁ נִפְלָא, מִתְּאִים הֵיטֵב לִפְשֵׁט כָּאן: לֹא נִשְׁאָר לוֹ כְּלוּם – רַק 'לְמַקּוּמוֹ', כְּמוֹ שֶׁהָיָה כְּשִׁיעֲקֹב בָּא אֵלָיו – לֹא יוֹתֵר! הַכֹּל הוֹצִיא מִמֶּנּוּ – הוֹצִיא אֶת הַבְּנוֹת, הוֹצִיא אֶת הַתּוֹרָה שְׁבַעֲל פֶּה, הוֹצִיא אֶת כָּל הַצֵּאן. וְאֵז לֹא יָכוֹל הָיָה לָבֵן לַעֲשׂוֹת מְאוּמָה, הוּא אֵינוֹ יָכוֹל לַעֲבֹר אֶת הַגֵּל.

אַבְנֵים טוֹבוֹת – רְצוֹנוֹת טוֹבוֹת!

רַבִּי נִתָּן אֹמֵר בְּאַמַּת בְּלִקוּטֵי הַלְּכוֹת^ט: שֶׁג"ל זֶה ל"ג בְּעַמֵּר. הוּא מְבִיא אֶת הָאֶרֶץ הַקְּדוּשָׁה, שֶׁגַּל רוֹמֵז ל"ג בְּעַמֵּר.

^ט בראשית לא, מא.

^י שם לא, יב.

^{יא} עי' ליקוטי הלכות הל' תפילין ה"ו, אות ל"ה, ובעוד כמה מקומות.

מהיכן נעשה הגל הזה? הגל נעשה מהאבנים. עשו אבנים: 'לקטו אבנים ויעשו גל'.^ב אומר רבי נתן בהלכה: שאבנים הפונה לרצונות^ב – "אבן שלמה רצונו".^ב עקר הגל שנועד למנוע מלבן לעבר אל יעקב לעשות לו רעה, נעשה רק מגל של אבנים טובות, כלומר – רצונות טובות!^ט

"לקטו אבנים" – אספו אבנים ועשו גל, עשו ערמה. וזה יהיה עד – ערמה של רצונות; הגל הוא עד שלבן לא יכול לעבר כל זמן שהגל יהיה קיים; כאשר הגל של האבנים הטובות נמצא, אינו יכול בשום אופן לעבר, כפי שעושים מחצה

^ב בראשית לא, מו.

^ג עי' ליקוטי הלכות הל' שומר שכר ה"ב, אות ה'. ובפדיון בכור ה"ה, י"ז.

^ט משלי יא, א.

^{טו} עיי"ש בהלכות תפילין ה"ה, אות ל"ה, וזל"ש: "וזה בחינת עשיית הג"ל שאמר יעקב לאחיו, "לקטו אבנים וכו'". ויעשו ג"ל, זה בחינת מה ששמעתי מפי אדמו"ר ז"ל שכל מה שהאדם מנתק עצמו ממחשבות רעות למחשבות טובות, וכל העתקה והזזה ותנועה שהאדם מזיז ומניע ומעתיק עצמו מרע לטוב, הכל מתקבץ בעת הצרה והדחק ועוזר להאדם וכו', כמבואר בדבריו ז"ל (ליקוטי תניינא סימן מ"ח). וזה בחינת 'לקטו אבנים', בחינת אבני קודש, שהם בחינת הנצוצות הקדושים המתבררים על ידי כל הזזה ותנועה מה שמנתקים עצמן מרע לטוב, כי הנצוצות הקדושים שנפלו הם בבחינת תשתפכנה אבני קודש כידוע. ובירורם הוא בבחינת ליקטו אבנים ועיקר בירורם ועלייתם הוא על ידי שמירת המחשבה בבחינת הנ"ל על ידי שמנתק מחשבתו בכל פעם מרע לטוב. ואף על פי שיש להאדם יסורים גדולים מזה ונדמה לו שכבר קשה לו לעמוד כנגדם מחמת שזה ימים רבים שיש לו יסורים מהם ועדיין לא נשקט מהם, אבל צריך לידע כי אין שום תנועה טובה נאבדת כנ"ל. וזה בחינת מה שאמר יעקב לאחיו, "ליקטו אבנים", שיקבצו וילקטו יחדיו כל האבני קודש, שהם הנצוצות הקדושים שנתבררו על ידי כל מה שהיו מנתקים עצמן בכל פעם ממחשבות רעות לטובות. ועל ידי כל ההעלקות והזזות שנתקו עצמם מרע לטוב, ממחשבות רעות למחשבות טובות, שעל ידי זה נתבררו נצוצות הקדושים נעשה מהם גל ומחיצה להפסיק בינו לבין לבן, שהוא בחינת המחשבות רעות כנ"ל, רק יעמוד על מקומו לעסוק בתורה ותפילה וכו', כי כולם מתקבצים ועוזרים להאדם בעת הדחק כנ"ל, היינו בתוקף התגברות הבעל דבר והסטרא אחרא, ח"ו, וזה בחינת הגל שנעשה בין יעקב ללבן".

ועי' מה שכתב שם בהמשך, באות ל"ז, וז"ל: "ועל ידי זה זוכין לשבועות, שהוא בין יום הביכורים, שאז קורין בוידוי ביכורים, ארמי אובד אבי וכו', שהוא לבן הארמי שביקש לעקור את הכל על ידי מחשבותיו הרעות, כי עיקר פגם הברית שהוא יסוד ועיקר כל התורה, הוא על ידי פגם המחשבות. ועל ידי זה מודין ומשבחין להשם יתברך שהכניסנו בגלות מצרים והוציאנו משם על ידי כוח הצדיק בחינת משה רבינו שנותן עצות ומחזק לב ישראל בכל פעם לברוח ולהמלט ממנו אף אם כבר עבר מה שעבר. נמצא, ששבועות שהוא יום הביכורים, שהוא זמן מתן תורתנו, עיקר קדושתו על ידי הכנעת קלפת לבן הארמי. והארה זאת מתחיל בל"ג בעמר בבחינת עד הג"ל הזה שנעשה בין יעקב ללבן וכו' ל".

בְּאִמְצָע - עָשׂוּ שְׁבוּעָה - שְׁנִיָּהֶם, אִי אֶפְשָׁר. אָבֵל אִם מִפְּרָקִים אֶת הַגֵּל - הָרִי אֵין גֵּל, אִז הוּא כֵן יָכוֹל לַעֲבֹר. לְכֵן צָרִיךְ רַק לְרֵאוֹת שֶׁהַגֵּל (יְהִיָּה חֹזֵק).

אוֹמֵר רַבֵּי נִתָּן: שֶׁהַגֵּל הוּא מְרֻצוֹנוֹת - "אָכֵן שְׁלֵמָה רְצוֹנוֹ", מְרֻצוֹנוֹת טוֹבִים!

זֶה גַם אוֹתוֹ הַדְּבָר: כְּדֵי שֶׁהַרְצוֹן יִתְקַיֵּם אֶצֶל הָאָדָם, הוּא גַם עַל יְדֵי דְבוּרִים לְהֵשִׁים יִתְבָּרֵךְ!^{טו}

אֵין דְּבַר הָעוֹמֵד בְּפָנֵי הָרְצוֹן!

כְּאֲשֶׁר רַבֵּי נִתָּן נֶעֱשֶׂה מְקַרְב לְרַבֵּי, רָאָה רַבֵּי נִתָּן אֶצֶל הָרַבֵּי אֶת "שְׂבַחֵי הָאֵר"י", וּבִקֵּשׁ מִהָרַבֵּי שֶׁהָרַבֵּי (יִשְׁאֵל) לוֹ אוֹתוֹ, וְהָרַבֵּי הִשְׁאִיל לוֹ אוֹתוֹ לְמִסְפָּר יָמִים.

לְאַחַר שֶׁרַבֵּי נִתָּן הִחְזִיר אֶת הַסֵּפֶר, שֶׁאָלוֹ הָרַבֵּי: 'מָה רָאִיתָ שָׁם?' (עֲנֵה רַבֵּי נִתָּן): כְּאֲשֶׁר ר' חַיִּים וַיֵּטֵאל נֶעֱשֶׂה מְקַרְב לְהָאֵר"י הַקְּדוֹשׁ, הָאֵר"י הַקְּדוֹשׁ הִרְבֵּה מְאוֹד לְדַבֵּר בְּשִׁבְחוֹ, דְּבַר בְּשִׁבְחוֹ - בְּשִׁבְחוֹ. וְר' חַיִּים וַיֵּטֵאל הִיָּה תַחֲלָה תִלְמִיד אֶצֶל בַּעַל הַפְּרָדֵס (הַרְמ"ק - פְּרָדֵס רְמוֹנִים), יְהוּדֵי שְׁבוּר הִיָּה בְּעֵינַי עֲצָמוֹ, מְקַבֵּל - שְׁבוּר, וְהוּא מְשַׁבַּח אוֹתוֹ כָּל כָּךְ, הוּא כָּלֵל לֹא הִיָּה רָגִיל שֶׁיִּשְׁבְּחוּ אוֹתוֹ כֵּן - הוּא מְשַׁבַּח אוֹתוֹ, הוּא מְרוֹמֵם אוֹתוֹ כָּל כָּךְ - מְדַבֵּר עִמוֹ מ'מְאוֹר הַקֶּטָן', 'מְאוֹר הַגְּדוֹל'.

הַכָּלֵל, הוּא רוֹמֵם אוֹתוֹ כָּל כָּךְ, אֶ גְּעוּוֹאֵלָד! וְהוּא הִיָּה כָּל כָּךְ שְׁבוּר בְּעֵינַי עֲצָמוֹ. הַפְּטִיר הָאֵר"י הַקְּדוֹשׁ: "בְּעַקְבָּתָא דְּמִשִּׁיחָא - בְּמַעוֹט פְּעֵלָה אֶפְשָׁר לְהַגִּיעַ לְמַדְרַגַּת רַבֵּי עֶקִיבָא!"^{טז}

^{טו} ע"י ליקוטי מוהר"ן סי' ל"א, אות ז': "ודע שלא די לאדם בהשתוקקות בלב בלבד, כי צריך האדם להוציא בשפתיו כיסופיו, ועל זה נסדר סדר התפילות. כי על ידי השתוקקות בלב, נעשה נפש ונקודות בכוח. וכשמוציא את תשוקתו בפיו, אזי נעשה הנפש בפועל".

^{טז} ע"י ספר "שער הגלגולים", הקדמה ל"ח: "פעם אחת שאלתי למורי ז"ל, איך היה אומר לי שנפשי היתה כ"כ מעולה כנ"ל, והרי הקטן שבדורות הראשונים, היה צדיק וחסיד, שאין אני מגיע לעקבו. ואמר לי, דע לך, כי אין גדולת הנפש תלויה כפי מעשה האדם, רק כפי הזמן והדור ההוא. כי מעשה קטן מאד בדור הזה שקול בכמה מצות גדולות שבדורות אחרים כי בדורות אלו הקליפה גוברת מאד מאד לאין קץ, משא"כ בדורות ראשונים".

היו אנשי שלומנו אומרים: "עם מעוט פעלה - אבל עם הרבה רצונות!".
אנשי שלומנו היו מוסיפים כך: רצונות צריך שיהיו הרבה!

יש עוד דבר: פעלות הרי אני יכול לעשות רק בשעה שאני (בתוך הסדר), אבל כשאני הולך ברחוב, או כשאני נוסע - רצון אני יכול שיהיה לי, אולם פעלות, כשאני הולך אינני יכול אז, הרי אני ברחוב. או כשאני עומד בחנות - איך אני יכול אז לעשות פעלות? אבל רצונות אפשר תמיד שיהיו, כי רצונות זה דבר שאינו נפסק, זה אפשר תמיד שיהיה; רצונות אפשר תמיד שיהיו!"

והנה הוא כאן!

הקדוש ברוך הוא יעזר שנתחזק ברצונות טובים - גם לזה אנו צריכים את הענין של 'לדבר דבורים להשם יתברך'!

יש לנו מהרבי הרבה מתנות, וזה גם כן מתנה מהמתנות! הקדוש ברוך הוא יעזר שנתחזק במתנה הזו כמתנה חשובה מאוד - מתנה!

הרבי מביא שם במעשה של השבעה בעטלערס: 'זה' הבעטליר היה אלם, 'זה' היה עור, 'זה' היה חגר, 'זה' היה חרש - הרי אלו כלם מומים? וכל אחד נתן את המתנה: 'שתהיה כמוני'... 'הוא' נותן לי מתנה 'שאהיה עור כמותו' - מתנה טובה... 'הוא' נותן לי מתנה 'שאהיה חרש'; מתנה שאהיה אלם; שאהיה בלי צנאר - איזה מין מתנות אלו?! (אלא הפונה): 'העור': 'לא הכנסתי אף מבט אחד בעולם הזה'. 'חרש': 'כל הקולות בעולם הם רק מחסרונות, ואצלי כל העולם אינו פועל כלל שאשמע את חסרונם', כפי שהרבי מדבר שם על הכל.

"עי' בליקוטי הלכות בכמה מקומות בענין שהרצון חפשי תמיד, והרי מ"ש בהל' ערב ה"ג, אות ה': "וצריך כל אדם כפי מה שהוא להרגיל עצמו מאד בזה לכסוף ולהשתוקק תמיד לה' יתברך ברצון חזק ותקיף ודבר זה יכול בוודאי כל אדם לקיים אפילו הפחות שבפחותים ואי אפשר לקלקל ולסתור עצה הזאת בשום אופן מי שירצה לקיימה, כי בשלמא כל הדברים והעצות שבעולם יכול הבעל דבר להתגבר לבלי להניח את האדם לעשותם, אבל רצון לבד זה אי אפשר לסתור בשום אופן כי יהיה איך שיהיה, אף על פי כן אני רוצה לשוב לה' יתברך ברצון חזק!"

אָבֵל מְתֵי הוּא נָתַן אֶת הַמִּתְנֻנּוֹת - הַבְּעֻטְלִיר ? הֵם הִתְחַתְּנוּ, הִילָדִים, הֵם הִתְחִילוּ לְבָכוֹת וְלִהְתַּעֲגֵעַ: אֵיךְ לֹקְחִין לְכָאן אֶת הַבְּעֻטְלִיר הָרֵאשׁוֹן הָעוֹר, שֶׁהֵבִיא לָנוּ לָהֶם בַּיַּעַר ? וְתַכְּף וּמִיד בְּתוֹךְ שֶׁהָיוּ מִתְּגַעְגְּעִים מְאֹד אַחֲרֵי הַבְּעֻטְלִיר הָעוֹר, עָנָה וְאָמַר הַנְּנִי ! וְנִפְּל עֲלֵיהֶם וְנִשֵּׁק אוֹתָם'...

נִהְיָו אֲנִשֵּׁי שְׁלוֹמְנוּ לְדִיק כָּאן: הָרִי הוּא הָיָה גַם קֶדֶם ? הָרִי עָשׂוּ בּוֹר (רַק בְּשָׂכִיל) מְאֵה אֲנִשִּׁים, הָרִי לֹא נוֹסְפוּ אֲנִשִּׁים חֲדָשִׁים בְּבוֹר, הָרִי הוּא הָיָה גַם קֶדֶם בְּבוֹר - הַבְּעֻטְלִיר, לָמָּה לֹא רָאוּ אֶת הַבְּעֻטְלִיר קֶדֶם - הָרִי הוּא הָיָה בְּחַתְּנָה ? רַק כְּאֲשֶׁר הֵם הִתְגַּעְגְּעוּ וּבָכוּ: 'אֵיךְ מוֹצְאִים אוֹתוֹ כָּאן?' - אוֹ אִזְ הִתְגַּלָּה אֲלֵיהֶם !

כֶּף הוּא גַם הִתְגַּלוֹת אוֹר הַצְּדִיק: הַצְּדִיק נִמְצָא לִיד הָאָדָם - מְעַרְת הַמְּכַפְּלָה הִיְתָה אֲצֵל עֶפְרוֹן, וְעֶפְרוֹן מָכַר אוֹתָהּ "בְּשִׂמְחָה רַבָּה", הוּא בְּכָלֵל לֹא יָדַע אֵיזָה מִיֵּן אוֹר נִמְצָא שָׁם. כֶּף גַּם זֶה: אֲפֹשֶׁר לִהְיוֹת אֲצֵל צְדִיק, וְהַצְּדִיק נִמְצָא לִידוֹ - וְהוּא אֵינוֹ מְרַגֵּשׁ כְּלָלִיט.

אָבֵל כְּאֲשֶׁר הֵם הִתְגַּעְגְּעוּ וּבָכוּ: אֵיךְ מוֹצְאִים אוֹתוֹ כָּאן? הָרִי הוּא הִיְתָה אוֹתְנוּ, וְאֵם הוּא הָיָה כָּאן הֵינּוּ שְׂמִיחִים - אֵיךְ מוֹצְאִים אוֹתוֹ כָּאן? אֵיךְ מוֹצְאִים אוֹתוֹ כָּאן? (אִזְ הוּא מִתְגַּלָּה:) 'הָרִי אֲנִי כָּאן ! אֲנִי הָרִי עַל יְדֵכֶם !' אִזְ נוֹפֵל עֲלֵיהֶם וּמְנַשֵּׁקֶם, וּמְחַבְּבֶם, וּכְבָר נָתַן לָהֶם מִתְּנָה. מֵאִיֵּן זֶה בָּא ? כִּי הֵם הִתְגַּעְגְּעוּ: 'אֵיךְ מוֹצְאִים אוֹתוֹ כָּאן ? !'

חַתְּנָה, חֲתָן כְּלָה, עִם מַחְשָׁבוֹת קְדוֹשׁוֹת כְּאֵלָה - לְהִתְגַּעְגֵּעַ אֶל הַבְּעֻטְלִיר אִזְ, אֵלוֹ מַחְשָׁבוֹת אַחֲרוֹת לְגַמְרִי, אִזְ הִתְחַתְּנָה הִיא מְסוּג אַחַר לְגַמְרִי וְהַמַּחְשָׁבוֹת מְסוּג אַחַר, אִזְ הוּא נִכְנָס וְנוֹפֵל עֲלֵיהֶם: אֲנִי כָּאן, בְּאֵתִי אֲלֵיכֶם !

^ט עי' ליקוטי מוהר"ן סי' י"ז, אות ב', וזל"ש: "לפעמים יש שנחשך אצל אחד אור הצדיק, ואינו זוכה להבין ולראות אורו הגדול; ואף שהוא אצל הצדיק, אינו יכול לטעום ולהבין ולראות אורו הגדול של הצדיק שעל ידו יוכל לבוא לתכלית הטוב. וכמו שמצינו גבי עפרון, שמקום מערת המכפלה, שהוא שער גן עדן, שדרך שם עולין כל הנשמות, ואורו גדול מאד, אף על פי כן אצלו היה מקום חושך ואפילה, ועל כן מכרו בשמחה רבה לאברהם, כמובא (זהר ח"י שרה קכ"ח). וכמו כן כשנחשך אור הצדיק, שהוא מאיר בכל העולמות, מכל שכן בעולם הזה, ואף על פי כן אצלו אינו מאיר כלל, אדרבא הוא חשך אצלו."

אי, הרי הוא הִיָּה גַם קִדְּם? רק שְׁקִדְּם לא ראו אותו, עֲכָשׁוּ הֵם רוֹאִים אוֹתוֹ. כִּף זֶה אֶצֶל כָּל אֶחָד; כָּל הָאוֹרוֹת נִמְצָאִים עַל יָדוֹ, אֲבָל הֵם אֵינָם יְכוּלִים לְהַפְנִס בְּתוֹכוֹ כְּשֶׁאֵינּוּ מִבְּקֵשׁ אַחֲרֵיהֶם.

הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא רוֹצֵה שְׂיִבְקֶשׁוּ מִמֶּנּוּ. "וַיַּעֲתֵר יִצְחָק" – יִצְחָק רַק בְּקֵשׁ וְתַכֵּף – "וַיַּעֲתֵר לוֹ ה', וַתֵּהָר רִבְקָה אֶשְׁתּוֹ" – הָאֲבוֹת הַקְדוּשִׁים.

קִמֵץ אֶלֶף

בְּרוּךְ הַשֵּׁם, הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא יַעֲזֹר לָנוּ שְׁנִזְכֶּה לְהִתְחַדֵּשׁ לְלֶכֶת לְחֹדֶר הַקְדוּשׁ שֶׁל הַרְבֵּי. הַרְבֵּי מְדַבֵּר בַּתּוֹרָה ס"ו, עַל הָאֶלֶף, וְהַרְבֵּי מְדַבֵּר שָׁם עַל הַתְּשֻׁעַ נְקֻדוֹת' – מִקִּמֵץ עַד שׁוּרוּק. אָמַר רַבִּי נִתָּן: "הַרְבֵּי מְלַמֵּד אוֹתָנוּ: 'קִמֵץ אֶלֶף'!". הַרְבֵּי מְדַבֵּר בַּתּוֹרָה עַל 'אֶלֶף' וְעַל 'קִמֵץ'. כְּשֶׁאֲנַחְנוּ נִכְנָסִים לְחֹדֶר שֶׁל הַרְבֵּי, אֲסוּר לִי לְטַעוֹת בְּעֶצְמִי שְׁאֵנִי כְּבָר חֲסִיד וְתִיק.

צְרִיךְ לְקַיֵּם אֶת הָעֲצוֹת שֶׁל הַרְבֵּי (כְּאֵלּוּ) נַעֲשִׂיתִי מִקָּרֵב עֲכָשׁוּ: מָה אוֹמֵר הַרְבֵּי? מָה הוּא מְלַמֵּד אוֹתִי? מָה הוּא אוֹמֵר לִי? מָה הַתְּכַלִּית שְׁלִי? מָה יְכוּל לְקָרֵב אוֹתִי אֶל הַתְּכַלִּית?^כ

בַּתּוֹרָה הַזֹּאת (סִימָן י"ב הַנִּזְכָּר), מְדַבֵּר הַרְבֵּי עַל 'וַיִּשָּׂק יַעֲקֹב לְרַחֵל'. יוֹשְׁבֵים לְלַמֵּד תּוֹרָה שְׂבַעַל פֶּה; גְּמָרָא, מִשְׁנָיוֹת, וּשְׂאָר לְמוֹדֵים, וְזוֹכְרִים בַּתּוֹרָה שֶׁל הַרְבֵּי: 'עֲכָשׁוּ אֲנִי הוֹלֵךְ לְנִשְׂק עֶצְמִי עִם הַתְּנָא! וְהַתְּנָא הָרִי רוֹצֵה לְקַבֵּל נַחַת רוּחַ

^כ ע'י שיש"ק (חדש) ח"ב, רנ"ז.

^{כא} ע'י בעלים לתרופה מכתב רפ"ו, מש"ש לבנו רבי יצחק: "החיית את נפשי במה שהזכרת שמחיה אותך קמץ אלף. ובאמת צריכין להתחיל ללמד עמך ועם כולנו מחדש קמץ אלף. בכל תורה ותורה שגילה הוא ז"ל". גם עיי"ש במכתב שנ"א: "והחיית אותי גם כן במכתבך שקראתיו היום שנית במה שכתבת שצריכין להתחיל מחדש קמץ אלף וכו'. כן הדבר בוודאי מי יתן שנזכה לילך בזה כל ימינו בכל מה שיעבור עלינו, איך שיהיה איך שיהיה נזכה בכל יום ובכל עת להתעורר מחדש. כי זה העיקר שבכל העיקרים שהזהירנו על זה בפרשת קריאת שמע אשר אנכי מצוך היום בכל יום ויום יהיו בעיניך כחדשים כמו שאמרו רז"ל, וכן בתחילת מתן תורה כתיב ביום הזה באו מדבר סיני ופירוש רש"י שבכל יום ידמה כאילו היום הזה קבלת התורה, וכן פירוש רש"י כמה פסוקים בתורה כמו היום הזה נהיית לעם וכו' וכן הרבה, ורביז"ל צעק אלו התבות בקול עמק וחזק "אלט טאר מען ניט זיין".

מהנְשִׁיקָה שְׁלִי – מְתִי? כְּשֶׁלּוֹמְדִים בְּקִדְשָׁה וּבִטְהָרָה! כְּשֶׁנִּזְכָּרִים רַק בְּדָבָר הַזֶּה עֲצֻמוֹ – שְׁכַאֲשֶׁר אֲנִי לּוֹמֵד תּוֹרָה מִתְדַבֵּק ה'רוּחַ פִּי' עִם ה'רוּחַ הַתְּנַא', וְזֶה בְּחִינָה 'נְשִׁיקִין' – "שִׁפְתוֹתָיו דּוֹכָבוֹת בְּקָבֶר" ! מְתִי זֶה? כְּשֶׁאֲנִי לּוֹמֵד (בְּקִדְשָׁה וּבִטְהָרָה), מִמִּילָא כְּבָר יֵשׁ אֵיזָה רְצוֹן טוֹב וְקִצְת גְּעוּגוּעִים לָזֶה בְּעֲצֻמוֹ^כ. וְהַרְבֵּי הָרִי צְוָה לַעֲשׂוֹת מֵהַתּוֹרוֹת תְּפִלוֹת^כ!

אָבִי אַתָּה!

הַרְבֵּי פַעַם דִּבֶּר (מִמְעַלְתוֹ הַמְּפִלְגָת) – זֶה מוֹבָא בְּחַיֵּי מוֹהַר"ן^כ, וְכַרְגִּיל אֲנָשִׁי שְׁלוֹמְנוֹ נִפְעָמוֹ עַד מְאֹד מֵהַשְּׁגוֹת הַנּוֹרְאוֹת שֶׁל הַרְבֵּי. הַפְּטִיר הַרְבֵּי וְאָמַר; יֵשׁ פְּסוּק בְּדַבְרֵי הַיָּמִים: "אַחֲרֵי הַדְּבָרִים וְהָאֵמֶת הָאֱלֹהִים בָּא סִנְחָרִיב".

בְּחוּץ יֵשׁ הַתְּנַגְדוֹת כְּזוֹ – וְכֵאֵן בּוֹעֵר אֵשׁ שֶׁל קִדְשָׁה כְּזֶה, זֶה רוֹתַח, זֶה בּוֹעֵר. "אַחֲרֵי הַדְּבָרִים וְהָאֵמֶת הָאֱלֹהִים בָּא סִנְחָרִיב" – אַחֲרֵי סוּג שֶׁל הַתְּעוֹרְרוֹת כְּזֶה – בְּחוּץ נַעֲשֶׂה מֵהַשְּׁנַעֲשֶׂה... קוֹרְעִים אֶת הַסְּפָרִים וּבּוֹעֵרִים (עִם הַתְּנַגְדוֹת).

אֲצֵל הַרְבֵּי הָרִי יֵשׁ אֵמֶת טְהוֹרָה, הַרְבֵּי הָרִי אֵינוֹ פּוֹגַע בְּאֵף אֶחָד, הוּא אֵינוֹ פּוֹגַע בְּאֵף אֶחָד, רַק בְּדֶרֶךְ הַיְשָׁנָה! דֶּרֶךְ שֶׁל שִׁיחָה וְדַבּוּרִים לְהֵשֵׁם יִתְבָּרַךְ^כ!

^כ ע"י ליקוטי עצות ערך 'תלמוד תורה' אות י"ג (ע"פ התורה הנ"ל): "צריך לידע קודם לימודו שבשעה שיושב ללמד הצדיק שבגן עדן ציית לקליה, וצריכין לקשר את עצמו עם התנא או הצדיק שחידש וגילה זאת התורה שלומד, ועל ידי זה נעשה נשיקין בחינת התדבקות רוחא ברוחא, וגורם תענוג גדול להתנא. ועל ידי זה יזכה לתשובה לחדש ימיו שעברו בחושך, וכל זה כשלומד תורה לשמה כדי לקיים מצות תלמוד תורה ששקול כנגד כולם, ולזכות לקיום התורה על ידי זה".

^כ ע"י ליקוטי מוהר"ן תניינא סי' כ"ה.

^כ אות שצ"ז, וזל"ש: "פעם אחת סיפר מענין אמיתת מעלתו המופלגת הנוראה מאד. בתוך דבריו ענה ואמר: "אחרי הדברים והאמת האלה בא סנחריב", פסוק הוא בדברי הימים ב' ל"ב, שמספר שם מעוצם צדקת יחזקיהו המלך, ואחר כך מתחיל המקרא 'אחרי הדברים והאמת האלה בא סנחריב'. והבן הדברים אין מבאר היטב בזה הפסוק שדייקא אחר גודל אמיתת צדקתו של יחזקיהו המלך, בא עליו סנחריב, והיה לו צער גדול ממנו. ומעתה אין לתמוה על גודל המחלוקת שיש על צדיקים אמיתיים".

^כ ע"י בספר השתפכות הנפש בהקדמה: "הדרך הקדוש הזה הוא הדרך הישן שדרכו בה אבותינו ונביאינו ורבותינו הקדושים זכרונם לברכה מעולם!" וכו'... וכן כל תלמידי הבעש"ט הקדוש זצ"ל, הלכו

אל תחשב שזו איזו דרך של גדולים וצדיקים, זה הרי כמו ילד – ילד הרי גם מדבר אל אביו. ילד בן ארבע-חמש שנים רוצה משהו (- הוא מבקש): 'אבא, אני רוצה משהו', 'תן לי משהו' – איזה נחת רוח יש לאב כשהילד מבקש ממנו דבר. כשהילד רוצה משהו ממנו, רץ הילד והוא תופס ומתעקש על כך, הילד מבקש מאביו: 'תן לי משהו'. הרי זו האמת, זו ממש דרך של 'קמץ אלה' – כמו ילד בקטנותו.

הרי הקדוש ברוך הוא משבח את דוד המלך: "הוא יקראני אבי אתה כ"ו" – הוא קרא לי: 'אתה אבי', הרי זו ממש דרך של דוד המלך שמנחת כאן לפני.

נדאי אחד שיכול לקום בלילה, בשעת הארת הרצון, זו גם דרך שמובאת בספרים – מיד בסימן הראשון (סי' א' בשו"ע, סעי' ב-ג'): 'ירא שמים' קם בלילה. רואים שזו הדרך הישנה. וכי הוא חדש משהו חדש? האם הוא חדש דבר חדש? הלא זוהי הדרך הישנה, מאז תחלת החסידות; מימי הבעל שם טוב מקור החסידות כבר החלה דרך זו.

הבעל שם הלך הרי בדרך הישנה; להתפלל כותיקין; ולהקפיד על הזמנים; ולקום בלילה, ובדרך זו הלך הרבי, הוא לא שנה את הדרך כלל.

(השואל: הבעל שם טוב התפלל ותיקין?) כך כתוב בצואת הריב"ש¹⁷.

בדרך הזה. עד שבא נכדו הוא אדונינו מורינו ורבינו הקדוש אור האורות אור הגנוז והצפון הרב רבי נחמן, זכר צדיק וקדוש לברכה, מברסלב בעל המחבר ספרי "לקוטי מוהר"ן" ושאר ספרים וחדש הדרך הישן והקדוש הזה, שדרכו בו אבותינו מעולם... והוא האיר עינינו בחשכת אפילתינו ללמד אותנו דרכים ישרים איך להתנהג בזה ואמר פעם אחת לאנשיו: **תנו לבבכם לי ואוליך אתכם על דרך חדש שהוא הדרך הישן שדרכו בו אבותינו מעולם, עייעו"ש.**

¹⁷ תהלים פט, כז.

¹⁸ אות ט"ז, והרי לפניך מש"ש, וז"ל: "וכגון דא צריך להודיע להרגיל בחצות לילה ולכלל הפחות יזהר להיות התפלה בין בקיץ בין בחורף קודם הנץ החמה דהיינו שיהיה רוב התפלה עד קרוב לקריאת שמע קודם הנץ, והחילוק בין קודם הנץ בין לאחר הנץ כרחוק מזרח ממערב כי אז עדיין יכולין לבטל כל הדינים... ע"כ אל יהא דבר זה קטן בעיניך כי גדול הוא, ובעש"ט ז"ל היה מדקדק גדול על ע"ז ולפעמים כשהיה עת שלא היה לו מנין היה מתפלל ביחיד".

הָרִי זֶה פֶּלֶא ! רַבִּי נִתֵּן אָמַר כֶּן : כָּל כֶּן לֹא קָשָׁה כִּפִּי שֶׁעַל הָרַבִּי לֹא קָשָׁה, עוֹד לֹא הָיָה ; וּמַחְלֶקֶת כְּזוֹ (כְּמוֹ עַל הָרַבִּי) – גַּם עוֹד לֹא הָיָה^{כ"ח} !.

רַק מִזֶּה לְבַד צָרִיךְ לְרְאוֹת אֶת עֵצֶם גְּדֻלְתּוֹ שֶׁל הָרַבִּי, זוֹ דֶּרֶךְ כֹּה יִשְׁרָה וְכֹה טוֹבָה, וְאָכֵן בְּעִבּוּר הַבַּעַל דָּבָר – עִבּוּרוֹ זֶה עֵצֶם בְּגֵרוֹן^{כ"ט} !

זוֹ הָרִי בְּאֵמַת הַדֶּרֶךְ הַיְשָׁנָה, הַדֶּרֶךְ הָאֲמִתִּית הַיְשָׁנָה, וְאִיךָ הוּא יָכוֹל לְשִׁתּוֹק עַל זֶה ? ! כִּפִּי שֶׁאָמַר שֶׁם בְּמַעֲשֵׂה^ל : כְּשֶׁהַנְּשָׂמָה הַזֹּאת יוֹרְדַת לְעוֹלָם – מָה יֵשׁ לִי לַעֲשׂוֹת ? ! אֵינִן לִי מָה לַעֲשׂוֹת כָּאֵן – אִם נִשְׁמָה זֹאת יוֹרְדַת !.

לְחֶלֶק עָלִיו חִיבִים

עֲבָדָה זֹאת שֶׁמַּעֲתִי מֵר' יַעֲקֹב יוֹסֵף, שֶׁהוּא שָׁמַע מֵאֲבִיו – אָבִיו הָיָה ר' נַחֲמָן חִיָּה לְעַס. הוּא הָיָה נֶכֶד שֶׁל הָרַבִּי. הוּא אָמַר, שֶׁבְּשַׁעֲהַ שְׁהָרַבִּי נוֹלַד – הָרַבִּי נוֹלַד בְּרֵאשׁ חֹדֶשׁ נִיסָן שֶׁחֵל שַׁבָּת, וְהַבְּרִית הָיְתָה גַּם כֵּן בְּשַׁבָּת.

בְּשַׁבָּת הַבְּאָה – שַׁבָּת הַגְּדוֹל [– בְּשַׁבָּת הַהִיא חָל הַיּוֹם הָרֵאשׁוֹן שֶׁל פֶּסַח], הַשְּׁתַּתְּפוּ בְּבְרִית הָרַבִּי ר' בְּרוּךְ ל', וְאֲחִיו הַדְּגֵל מִחֲנֵה אֲפָרַיִם. הִיא – אִמּוֹ שֶׁל

^{כ"ח} עי' שיש"ק (חדש) ח"א, רע"ח.

^{כ"ט} עי' בליקוטי הל' ברכת הריח ה"ד, אות ל"ג, וזל"ש: וזה עיקר התגברות היצר הרע שמתגבר בכל דור ודור להסתיר ולהעלים את הצדיק האמת שבאותו הדור דייקא – כמו שאנו רואין בחוש, שעיקר המחלוקת הוא על הצדיק שבאותו הדור ואחר כך בשכבר הימים הבאים מודים גם בזה הצדיק ואומרים ש זה בוודאי היה צדיק אבל חולקים על זה הצדיק שבזה הדור שאחריו, כי בימי האר"י ז"ל היתה מחלוקת גדולה על האר"י ולא רצו להודות שימצא באותו הדור חידוש כזה שיהיה לו רוח הקודש כזה, כמובא בכתבי האר"י ז"ל. ואחר כך בכמה דורות נתקבל האר"י ז"ל והכל מודים שהיה חידוש נפלא איש אלוך וכו', אבל חלקו על צדיקים אחרים שבדורות שאחריו, עד שסמוך לימינו היה הבעל שם טוב זכרונו לברכה. שהיה אור נפלא ונורא מאד, והיה עליו מחלוקת גדול. ובימי הבעל שם טוב רב המתנגדים הודו בהאר"י ז"ל. וחלקו על הבעל שם טוב זכרונו לברכה. וכן הוא בכל דור ודור. וכבר מובא מזה בספרים (ועי' בסוף ספר נועם אלימלך מדבר שם מזה).

^ל מעשה ז' – "מהזבוב והעכביש" בספה"ק סיפורי מעשיות.

הרבי, היתה הרי אחותם - פיגא. ר' ברוך'ל היה קורא לאמו של הרבי: פיגאלע, והיא היתה קוראת לו: ברוך'ל, כך היו קוראים זה לזה.

נגש ר' ברוך'ל אחרי הברית, ואמר: "פיגאלע, הקדוש ברוך הוא יעזר לך שתזכי לגדלו לתורה לחפה ולמעשים טובים". אמרה היא: "ברוך'ל, כךך אותו - שלא יחלקו עליו". (ענה לה): "זה אבוד, זה אבוד, לחלק עליו חייבים".

הרבי מדבר על זה במעשה, שכאשר הנשמה היתה צריכה לרדת לעולם הזה בא הס"מ עם טענות: "אם זה יבוא לעולם, מה לי לעשות עוד, ועל מה בראתני? וזה היה הס"מ. (הינו זה שצעק כל זה היה הס"מ בעצמו). והשיבו לו: זאת הנשמה צריכה לירד להעולם בודאי, ואתה חשב לך עצה. והלך לו".

הוא מצא עצה - צחק! ללעג על הדבר: נו, משגעים!

עצם בגרון

אבל זה עלינו לדעת: שדרכו של הרבי - בלי שום גזמאות - היא הדרך הישנה והאמתית שאינה משתנה ב'כי-הוא-זה'!^א.

אם קשה לי לקים, אני צריך לומר שיש איזה חסרון בדרך? ! ודאי שקשה לי לקים, דרך אמתית קשה לקים, אבל הדרך היא אמתית, זו הדרך של יהודי, כך צריך לנהג כל יהודי; הן זמן הקימה; הן זמן השכיבה; הן זמן הסדר - זוהי הדרך, זוהי דרך האמת.

^א אודות ענין זה עי' בספר עלים לתרופה עשרות פעמים, והרי לפניך מ"ש במכתב קנ"ט, וזל"ש: "ולעורר לבבות בני ישראל להדריכם בדרך אשר דרכו בו אבותינו מעולם, כל עסק זה אין נמצא בעולם עתה כי אם אצלנו בעזרת השם יתברך אשר הוריש לנו אדונינו מורינו ורבינו הנורא והנשגב זכר צדיק וקדוש לברכה". ובמכתב קס"ד: "גלוי וידוע לפני מי שאמר והיה העולם שאדונינו מורינו ורבינו זכרונו לברכה מדריך אותנו בדרך הישר בספריו הקדושים, בדרך אשר דרכו בו אבותינו מעולם".

'אַמְת' הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אוֹהֵב - כֹּל אֶחָד לְפִי דְרָגְתוֹ. הַרְבֵּי אוֹמֵר בְּפְרוּשׁ בַּתּוֹרָה "צִהַר תַּעֲשֶׂה לַתְּבֵה^{לכ}" (סימן קי"ב): "אֶפְלוּ בְּאִיזָה מְדֻרְגָה נְמוּכָה שֶׁהוּא" - אִם זֶה 'אַמְת', הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אוֹהֵב זֹאת^{לג}.

אָדָם מְגַשֵּׁם (ואעפ"כ הוא אוֹמֵר): 'רְבוּנוּ שֶׁל עוֹלָם, מָה אַעֲשֶׂה, נוֹדַעְתִּי מִהַדְּבָר הַזֶּה עֲכָשׁוּ, אָנִי עֲדִין מְגַשֵּׁם, אָנִי עֲדִין מְזֻהָם, רַחֵם עָלַי - הֲלֹא הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא רוֹוֶה נַחַת רוּחַ מִהָאָדָם שֶׁמְדַבֵּר לְפָנָיו דְּבוּרִים כְּאֵלֶּה !.

הֲלֹא הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא חָפֵץ שֶׁכֻּלָּם יִהְיוּ קְרוּבִים אֵלָיו! הַרְבֵּי הָרִי מְבִיא בַּתּוֹרָה ס"ב אֶת הַזִּהָר הַקְדוֹשׁ^{לד}: "וְאִתְקַשְׁטוּ בְּקִשׁוּטֵיךְ דְּלֹא הוּוּ" - הַשְּׂכִינָה מִתְקַשְׁטֶת בְּקִשׁוּטֵים חֲדָשִׁים "בְּקִשׁוּטֵיךְ דְּלֹא הוּוּ" - קִשׁוּטִים כְּאֵלּוּ שֶׁלֹּא הָיוּ לָהּ מְקֻדָּם.

לְקַשֵּׁט אֶת הַשְּׂכִינָה הַקְדוֹשָׁה בְּקִשׁוּטֵים חֲדָשִׁים, כֹּל זֶה ע"י אֲנָשִׁים חֲדָשִׁים! וְכֹאֲשֶׁר אָנִי בְּעֶצְמִי מִתְחַדֵּשׁ - הָרִי זֶה גַם דְּבַר חֲדָשׁ! כְּאֲשֶׁר אָנִי רוֹצֶה לַעֲשׂוֹת אִיזָה דְּבַר שֶׁלֹּא עָשִׂיתִי עַד עֲכָשׁוּ, לְחַדֵּשׁ אֶת עֲצְמִי, גַם זֶה קִשׁוּט חֲדָשׁ, יֵשׁ לְקָדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא נַחַת רוּחַ מְזֻהָ.

צְרִיךְ לְדַעַת אֶת הַתְּרוּץ הַזֶּה בְּעֶצְמוֹ: אֵין זוֹ קוֹשִׁיָא כְּלָל מְדוּעַ הֵיִצֵר הָרַע אוֹרֵב כֹּל כֶּף, עֲבוּרוֹ זֶה עֶצֶם בְּגֵרוֹן! אִם יְהוּדִי יִמְשֹׁךְ עֲצְמוֹ לְאַמְת וְרַק יִרְצֶה לְלַכֵּת עִם

^{לכ} וז"ל ש' ע"פ ליקוטי עצות ערך 'תפילה' אות י"ח: "והעיקר שבתפילתו ותחינתו ושיחתו, אף על פי שאי אפשר לו לדבר שום דיבור מגודל החושך והבלבול המסבב אותו מאד מאד מכל צד, אף על פי כן על כל פנים יראה לדבר הדיבור באמת באיזה מדרגה נמוכה שהוא כגון למשל שיאמר: ה' הושיעה וכו' באמת, אף על פי שאינו יכול לדבר בחיות כראוי, אף על פי כן יכריח עצמו על כל פנים לדבר הדיבור באמת בפשיטות כפי מה שהוא. ועל ידי זה יאיר לו האמת, שיוכל להתפלל בחסדו הגדול יתברך, ועל ידי זה הוא מתקן ומקיים כל העולמות".

^{לד} ע"י בליקוטי מוהר"ן סי' ט', אות ג': "ודע, שהכל לפי גודל האמת, כי עיקר האור הוא הקדוש ברוך הוא, והקדוש ברוך הוא הוא עצם האמת, ועיקר השתוקקות של השם יתברך אינו אלא אל האמת. וזה: "ואל אמה תכלנה מלמעלה", לשון (שמואל ב' י"ג): "ותכל נפש דוד". אמה היא ה' מוצאות, הכלולים מא' ש' ומ"ם, היינו שתראה שיצאו הדיבורים מפ"ך באמת, ואז ישתוקק הקדוש ברוך הוא מלמעלה לשכון אצלך; וכשישכך אצלך, הוא יאיר לך. וזה: א'מה ת'כלנה מ'למעלה ראשי תבות אמ"ת, כי על ידי אמת הקדוש ברוך הוא חומד מלמעלה לשכון עם האדם, כמו שכתוב: "קרוב ה' לכל קוראיו" וכו'".

^{לד} וז"ל ש': "מתקשטת בקישוטיך דלא הוו, היינו עיקר קישוטי האמונה, כשמקרבין אצלה בני אדם שלא היו מקורבין לה".

האַמַת, וְלֹא יִרְצָה לְרַמּוֹת עֲצָמוֹ, וְלֹא יִרְצָה לְהִתְעַסֵּק עִם אֶף אֶחָד, כִּי אִם לְחַפֵּשׂ אֶת הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּאַמַת – זֶה הָרִי עֲצָם בְּגֵרוֹנוֹ! (הַפֶּעַל דָּבַר אוֹמַר:), כֵּן, תַּעֲשֶׂה הַכֹּל – אֲבָל לֹא עִם הָאַמַת שְׂאֵתָה קוֹרַע אֶת הָעוֹלָם עִם 'אַמַת' 'אַמַת'!

וְלֹאמַת הַזֶּה מְכַרְחִים אֶת מַה שְׂדַבְּרָנוּ קִדְּם: לְדַבֵּר לְהֵשֵׁם יִתְבָּרַךְ! לְדַבֵּר לְהֵשֵׁם יִתְבָּרַךְ! עַל יְדֵי שְׂתַדְבֵּר דְּבוּרִים לְהֵשֵׁם יִתְבָּרַךְ יִחַקְקוּ בְּךָ אֵיזָה נִקְדוּת שֶׁל אַמַת: רְבוּנוֹ שֶׁל עוֹלָם, הֵיכָן בְּכָל זֹאת הָאַמַת, הֵיכָן בְּכָל זֹאת הָא-מ-ת-? ! אֲנִי מְדַבֵּר הָרִי אֶל מְקוֹר הָאַמַת!

הַתְּקַרְבוֹתוֹ שֶׁל הַחֲסִיד ר' מַעֲנַדֵּל לִיטְוּאָק

ר' מַעֲנַדֵּל'ע לִיטְוּאָק, לֹא הָיוּ לוֹ יְלָדִים ל"ע, מוֹצְאוֹ הָיָה מְהֵאמְלָע, הֵיְתָה זֶה עֵינָה רוֹסִית. הוּא הָיָה מְהֵלִיטְאִים. זֶה הֵיְתָה עֵינָה מְזָמֵן הַ"צִּמְח צָדֵק". הֵם הָיוּ אֲנָשִׁים גְּדוֹלִים, וְכֻלָּם נִהְיוּ חֲסִידִים שְׁלָנוּ: ר' מַעֲנַדֵּל'ע, ר' בְּרוּךְ אֶפְרַיִם – בְּעַל הַ"בְּאֵבִי הַנַּחֵל", וְעוֹד.

(ר' חַיִּים שְׁלֵמָה רוֹטְנֶבֶרְג: אֶחָד הָיָה 'חֲזוֹר' אֲצֵל הַצִּמְח צָדֵק?) הוּא הָיָה אֲצֵל הַצִּמְח צָדֵק, כֵּן. מִיִּשְׁהוּ הִבִּיא לְר' מַעֲנַדֵּל'ע אֶת הַלְקוּטֵי מוֹהַר"ן – הַרְבֵּי מִבִּיא: "דַּע שֵׁישׁ אֵילָן שְׂצוּמַח מְאָה שָׁנָה וְאַחַר כֶּף יוֹרָה!" (וְהִלָּה אָמַר לוֹ:), אָדָם אֶחָד עוֹשֶׂה סֶפֶר וַיֵּשׁ לוֹ סְפוּרִים כְּאֵלֶּה: אֵילָן.. מְאָה שָׁנָה... כֶּף הוּא כּוֹתֵב בְּסֶפֶר – הוּא לַעַג לְזֶה.

(עֲנָהוּ ר' מַעֲנַדֵּל: "הִבָּה נִרְאָה מַה כְּתוּב לְפָנַי כֵּן". הוּא רוֹאֵה שָׁם: "צָרִיף לְהִיּוֹת עֵקֶשׁן גְּדוֹל בְּעִבּוּדַת הַשֵּׁם!" – תוֹרָה מ"ח, בְּסוּף דְּבָרָיו אוֹמֵר הַרְבֵּי: וּמִסְתַּמָּא כְּשֶׁגְּדַל מְאָה שָׁנִים, בּוֹדָאֵי עוֹבֵר עָלָיו מַה שְׂעוּבֵר, וְאַחַר-כֵּן בְּסוּף הַמְּאָה שָׁנִים הוּא יוֹרָה בְּקוֹל גְּדוֹל כְּמוֹ קִנֵּי-שְׂרָפָה, שְׂקוּרִין אוֹרְמַאטִיע'ל! כְּוַנַּת הַרְבֵּי הִיא,

^{לה} "ודע, שיש אילן, שגדלים עליו עלים, שכל עלה צריך להיות גדל מאה שנים, והוא נמצא בפרדסים של השרים, וקורין אותו בלשונם מאה שנים. ומסתמא כשגדל מאה שנים, בוודאי עובר עליו מה שעובר, ואחר כך בסוף המאה שנים הוא יורה בקול גדול כמו קני שרפה, שקורין אורמאטיע. והבן הנמשל היטב."

מְתִי הוּא יוֹרָה? – לְאַחַר הַסְתַּלְקוּתוֹ! כְּשֶׁרָאָה ר' מְעַנְדֵּל מַה כָּתוּב לְפָנָי כֵּן – הוּא נַעֲשֶׂה מְקַרֵב עַל יְדֵי זֶה.

הַהוּא לַעֲג לּוֹ – אֵךְ הוּא דְפָדַף בְּחֻזְרָה: 'הִבֵּה נִרְאָה מַה כָּתוּב לְפָנָי כֵּן', וְהוּא נַעֲשֶׂה מְקַרֵב עַל יְדֵי זֶה – מִזֶּה הוּא נַעֲשֶׂה מְקַרֵב. בְּהַמְשָׁךְ הַזְמַן הַתְּקַרֵב ר' בְּרוּךְ אֶפְרַיִם, לְמַדְנִים¹⁷.

הוּא נַעֲשֶׂה מְקַרֵב עַל יְדֵי שְׂרָאָה אֵיזָה אֲמַת מְנַחַת שֵׁם. הוּא הִיָּה חֲסִיד שֶׁל הַצֶּמַח צֶדֶק – וְכִי דָבַר קֶטֶן הוּא? ! לְמַדְנִים! מְאַחַר וּמוֹצָאוֹ הִיָּה מְלִיטָא, כְּנוּהוּ ר' מְעַנְדֵּל לִיטוּוּאק. אַחַר כֵּן הַתְּקַרֵב ר' בְּרוּךְ אֶפְרַיִם – הוּא כָּתַב אֶת הַסֵּפֶר "בְּאֵפִי הַנְּחַל". וְהָיוּ שָׁם עוֹד אֲנָשִׁים. אֶחָד מֵהֶם עוֹד זָכִיתִי לְהַפִּיר: ר' שְׁמַעוֹן – הוּא הָאָרִיךְ יָמִים.

(ר' נַחְמָן: הִיָּה שֵׁם שְׁלַחַן שְׁלֵם מֵהֶם!) כֵּן כֵּן. עֲבוּדְתוֹ הִיָּתָה עֲנִיָּן אַחַר לְגַמְרֵי – ר' מְעַנְדֵּל לַע, אֲבָל כְּאֲשֶׁר רָאָה 'בְּלַעֲטָל' [דף] אֲמַת, מַה שְׁקוֹרָה כָּאֵן – הוּא נַעֲשֶׂה מְקַרֵב!

הִיָּה פְּעַם שֶׁהָטוּ אֶזֶן לְהַתְּבוּדָּוֹת שְׁלוֹ, עָרַב רֵאשׁ הַשָּׁנָה – שֶׁל ר' מְעַנְדֵּל לַע. הוּא לֹא הָיוּ לוֹ יְלָדִים ל"ע, וְהוּא הִיָּה עָנִי. הוּא דָבַר דְּבוּרִים לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ: רְבוּנוּ שֶׁל עוֹלָם! ל'זָה' יֵשׁ יְלָדִים, וּל'זָה' יֵשׁ כֶּסֶף, לִי אֵינְ – לֹא 'זָה', וְלֹא 'זָה' – אֶת הַ'אִשָּׁה יִרְאֵת ה'' רוֹצִים גַּם לְקַחַת מִמֶּנִּי? ! אֶת הַ'יִרְאֵת הַשֵּׁם' רוֹצִים גַּם לְקַחַת מִמֶּנִּי? !

כְּמוֹ אוֹתוֹ הָעָנִי (בְּמַעֲשֵׂה שֶׁל הַבְּעַרְגִּיר וְעֵנִילִי) – הוּא דָבַר לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ! כֶּסֶף אֵינְ לוֹ, יְלָדִים אֵינְ לוֹ, נוֹ, רוֹצִים גַּם אֶת הַ'אִשָּׁה לְקַחַת? ! אֶת הַ'אִשָּׁה יִרְאֵת הַשֵּׁם רוֹצִים

¹⁷ עי' בליקוטי מוהר"ן סי' ל"א: "כי הרב צריך גם כן שיהיה לו שני כוחות שיש להתורה סם חיים וסם וכו', באופן שיהיה אפשר להתקרב אליו לקבל כרצונו, "צדיקים ילכו, ופושעים יכשלו". אם הוא משתוקק לעבודת השם יתברך יוכל לקבל מהרב דרך ישרה לעבוד את ה'. ואם לאו וטינא יש בלבו, יוכל גם כן למצוא בהרב דבר שיקצץ בנטיעות ויכפור בכל, ח"ו". וזה בחינת (חגיגה י"ד): 'ארבעה שנכנסו לפרדס'. ועי' בעלים לתרופה מכתב ש"ג: "כי אין שום חידוש בעולם אפילו אם יהיה אמת ועמוק ונשגב מאד ומחיה הכל, שלא יוכלו להפכו לליצנות. והכל בשביל כח הבחירה".

¹⁷ מעשה י' מספה"ק סיפורי מעשיות.

גם לקחת ממני?! – הוא עשה התבודדות! (ר' נחמן: איפה? בקלויז?) בקלויז – עמד ודבר להשם יתברך.

זהו דבר פלאי – ענינו של הרבי, היכן שנוגע קצת ענינו של הרבי, נעשה בחוץ התנגדות^{לח}...

ענין ההפצה התחזק עכשו יותר, מדפיסים יותר את ספרי רבינו, לקוטי מוהר"ן; קטנים, גדולים, בינוניים, כל הסוגים, ומדפיסים עוד. ועוד אברכים ועוד בחורים נעשים מקרבים – אש הכערה בחוץ! הוא (- הפעל דבר) הרי אינו שותק; כאשר אברך מתקרב והולך בדרך אמת פיצד יכול הוא לשותק?! הוא מבער אש בחוץ כדי להפרידו.

אבל זה הרי ידוע; כשהקדוש ברוך הוא עוזר! נקדה של אמת – זה הרי עקר האדם, ולזה חושקים למעלה, הרי למעלה זה 'עלמא דקשוט', למעלה רוצים הרי רק אמת, זה הרי בכל זאת ה'פלטין של אמת^{לט}!.

^{לח} עי' "נתיב צדיק" – מכתבי ר' נתן ב"ר יהודה ז"ל, מכתב קי"ד – כ"ד מנ"א תרמ"א: "... כמו שאמר רבנו ז"ל לאנשי לאדיזין, בעת ששאל אותם רבנו ז"ל מה נשמע במחנכם, והשיבו לרבנו ז"ל שב"ה אצלנו 'שטיל', ואמר להם שבודאי אתם ג"כ שותקים מעבודת ה'!". ועי' "אמונת אומן" – מכתבי ר' דוד צבי דאשיווסקע ז"ל, מכתב כ"ב – יום ג' פקודי תרס"ח: "... ואודות המחלוקת שהתגברה עליכם, הלא ידוע זאת מקודם שבכל מקום שיש איזה קדושה אזי את זה לעומת זה עשה אלקים, וההכרח שיהיה הכנגד, והעיקר לעמוד על עמדו ולבלי להתבייש מפני המלעיגים ... ולידע שכך מוכרח להיות, שזה סימן שאתם עוסקים מעט בלימוד הספרים הק' ובאמירת התפילות הק', ומחמת זה בעצמו הם מתגברים כ"כ, וכמו שיש סיפור מזקיני מו"ר ר' יודל אשר היה ממהקורבים הגדולים של רבינו ז"ל, שפ"א בא ממעדוועדיבקע לברסלב שהיה שם מחלוקת, ושאל אותו רבינו ז"ל מה נשמע אצלכם מענין המחלוקת, והשיב שנשקט מעט, וענה רבינו ז"ל ואמר לו שזה מחמת שאין אתם עוסקים בתורה ובתפלה כראוי וכו', וד"ל. ועי' כעין זה ב"ימי מוהרנ"ת", אות פ"ו וז"ל: "כאשר התחילו דברי לעשות רושם בלב כמה אנשים, ונתעוררו לעבודתו יתברך, וראו שאש הקדושה שלו לא נכבה ח"ו, כי דבריו היו חיים וקיימים לעד, התחילו החולקים להתעורר מחדש מעט מעט, כי את זה לעומת זה עשה וכו'... בתחילה נדמה כאילו נשקט המחלוקת קצת, וזה היה כל זמן שלא נתעורר אש הקדוש שלו, אך תיכף שהתחיל מחדש רשפי אש הקדושים שלו להבעיר באיזה אנשים, תיכף לעומת זה חזר ונתעורר המחלוקת והקטגוריא שלהם ... ועלי ביותר, על שאני עוסק בעסק זה, להכניס תורתו הקדושה בעולם, ולקרוב נפשות לדרכיו הקדושים האמתיים".

^{לט} עי' בהשיחות שבסוף ספה"ק סיפורי מעשיות: 'דע, שיש שני מיני פלטין'.

הַתּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה הִיא אֶכָּן תּוֹרַת אֱמֶת, אֲבָל מָה לַעֲשׂוֹת שְׂמִיכָרְחִים לְכָל הַדְּבוּרִים וּלְכָל הַהֲכָנּוֹת הַלְלוּ כְּדִי לְהַפְּנִס לְפִלְטִין שֶׁל אֱמֶת! שׁוּם חֲדוּשׁ אֵין בְּדְבָרִים אֵלוּ! זֹהִי הַדְּרָךְ הַיְשָׁנָה; כִּךְ הִיְתָה דְרָכּוֹ שֶׁל הַבַּעַל שֵׁם הַקְּדוּשׁ; דְרָכּוֹ שֶׁל הַמַּגִּיד מִמְעֶזְרִיטֶשׁ; כִּךְ הִיְתָה דְרָכּוֹ שֶׁל הַרְבִּי ר' אֱלִימֶלֶךְ וְשֶׁל כָּל הַתְּלַמִּידִים – הַכָּל הִלְכוּ בְּדְרָךְ הַזֶּה, בְּדְרָךְ הָאֱמֶת. מִתְּבוּדִדִים גְּדוּלִים הָיוּ, וְכָל עֶסְקָם וּמַעֲיָנָם הָיָה רַק 'לֹא לְרַמּוֹת אֶת עֲצָמוֹ' – אֲ גַעֲוֹאֵלָד, אֲ גַעֲוֹאֵלָד!

כָּל מָה שֶׁהַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא עוֹזֵר לְאָדָם וַיֵּשׁ בּוֹ יוֹתֵר נִקְדוּת שֶׁל אֱמֶת – זֶהוּ כָּל קִנְיָנוּ! כַּאֲשֶׁר יֵשׁ בִּי תּוֹרָה – אֲנִי צָרִיךְ לְרַאוֹת שְׂיִהְיָה עִם אֱמֶת. תְּפִלְתִּי – שְׂתִּהְיָה עִם אֱמֶת. מָה שְׂאֲנִי מְדַבֵּר – שְׂיִהְיָה עִם אֱמֶת. זֶהוּ כָּל רְכוּשִׁי, לְזֹאת חוֹשֶׁקִים לְמַעֲלָה.

בְּרוּךְ הַשֵּׁם, כִּכְּאֵן הוּא הַמְּקוֹם שֶׁהוּא ה'פִּלְטִין שֶׁל אֱמֶת' שְׂאֲפָשֶׁר לְהַפְּנִס בּוֹ לְנִקְדוּת שֶׁל אֱמֶת. וְדַאִי צָרִיךְ לְרַאוֹת לְהַרְבּוֹת בְּמַעֲשִׂים טוֹבִים, אֲבָל לְפַעְמִים קוֹרָה שְׂרוּצִים לְהַתְּנַפֵּל עָלַי, לֹא מְנִיחִים לִי, אֲזִי צָרִיךְ לְמַשֵּׁךְ עֲצָמוֹ אֶל הָאֱמֶת: 'אֲבָל הִיכֵן בְּכָל זֹאת הָאֱמֶת? !, הוּא לֹא מְנִיחַ, אֲבָל הִיכֵן בְּכָל זֹאת הָאֱמֶת? !.

יְהוּדִי מְרַקָח

כְּכַר דְּבַרְנוּ כַּמָּה פְּעָמִים, הַרְבִּי אָמַר: "הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא אוֹהֵב יְהוּדִי מְרַקָח!"

אָדָם עָלוּל לְפַעְמִים לְדַמּוֹת בְּנַפְשׁוֹ: 'אֲנִי אָדָם טְהוֹר'. הַרְבִּי אוֹמֵר שֵׁם מ^א, שְׂכַאֲשֶׁר מַעֲמִידִים כּוֹס מִים – כּוֹס מִים צְלוּלִים עַל גְּבִי הָאֵשׁ, נַעֲשֶׂה לְמַעֲלָה קְצָף.

^מ חיי מוהר"ן תקנ"ה: "אמר לי וכי אין אתה יודע מה שהשם יתברך חפץ? השם יתברך אוהב אדם מרוקח! (גאט האט ליעב א גיפרעגילטן מענטשן)".

^{מא} שיחות הר"ן ע"ט: "מה שכשאדם מתחיל ליכנס בעבודת השם ולהתקרב לצדיק האמת באים עליו הרהורים ובלבולים גדולים. זה כמו למשל כלי מים שמתחילה נראה כאילו המים צלולים. ואחר כך כששופתין ומעמידין המים אצל האש ומתחיל להתבשל, אזי מתבלבל המים ומעלה הרתיחה כל הפסולת שהיה במים ועולה כל הפסולת למעלה. וצריך שיעמוד אחד להסיר חלאת ופסולת המים בכל פעם. ומתחילה נדמה כאילו המים צלולים לגמרי ואחר כך נראה הפסולת שבמים העולה בכל פעם

והקשיא היא: מהיכן בא הקצף הזה? הרי כוס מים זו היתה נקייה, למָה יש למעלה קצף? התרוץ הוא: מפני שהמים לא היו מבשלים, הם לא היו מזקקים, כשהם קרים אפשר לחשב שהם נקיים.

הקדוש ברוך הוא אוהב יהודי מרקח! כשמתחילים להרתיח, מחממים קצת, עולה למעלה קצף, אחר כך כשמשירים את הקצף, המים אכן מזקקים. זהו ענין הרקוח שהאדם צריך לעבר, (וזה נעשה ע"י) שמתחילים לדבר דבורים להשם יתברך

עוד דבר היה אצל רבינו: אצל רבינו היה ענין שידברו אחד עם השני ביראת שמים, זהו אחד משלשת הנקודות של הרבי"ב.

כמו העבודה שיש בענין של לדבר להשי"ת, כמו כן צריך שיהיה חבר - לדבר זה עם זה ביראת שמים.

למעלה ואזי כשמסירין בכל פעם חלאת ופסולת המים אזי אחר כך נשארין המים צלולים וזכים באמת כראוי. כמו כן ממש קודם שמתחיל האדם ליכנס בעבודת ה' אזי הטוב והרע מעורבין בו ומחמת שהם מעורבים מאד אין נראה הפסולת והרע שבו כלל, כי הם מעורבים יחד לגמרי הרע עם הטוב. אך אחר כך כשמתחיל ליכנס בעבודת השם ומתקרב לצדיק האמת אזי מתחיל להזדכך ולהתברר, ואזי עולה הפסולת והרע בכל פעם למעלה כמשל הנזכר לעיל. וצריך שיעמוד אחד שיסיר ממנו חלאתו ופסולתו בכל פעם ואזי ישאר אחר כך זך וצלול לגמרי באמת כראוי. היה אפשר להוציא הפסולת והרפש מיד מהאנשים שהיו בגשמיות מתחילה ונתקרו להשם יתברך. אך מה יהיה, אם יהיה מוציא הרפש יוציא הרפש עם המוח מאחר שמעורב הכל יחד. על כן ההכרח להיות מתון עד שיזדכך מעט מעט".

^{כב} עי' ליקוטי מוהר"ן סי' ל"ד, אות ח', וזל"ש: "שצריך כל אחד לדבר בינו לבין קונו... וגם צריך כל אדם לדבר עם חברו ביראת שמים, כדי לקבל התעוררות בלבו מהנקודה שיש בחברו יותר ממנו, כמו שכתוב: "ומקבלין דין מן דין". ...וכל הנקודות הללו, היינו הנקודה הנקרא "פי ידבר חכמות", וגם הנקודה שיש בכל אחד מה שאין בחברו, הם ענפים להצדיק שהוא נקודה כלליות של כל ישראל, שהכל צריכין לקבל מתחילה מהצדיק, ואחר כך יקבלו דין מן דין, וכל אחד יקבל מניה וביה". ושם באות ד': "כי יש בכל אחד מישראל, דבר יקר שהוא בחינת נקודה, מה שאין בחברו. כמעשה דאביי ואבא אומנא (תענית כ"א:), שהשיבו לו, לא מצית למעבד כעובדא דאבא אומנא וכו'. ובחינה הזאת שיש בו יותר מחברו, הוא משפיע ומאיר ומעורר לב חברו, וחברו צריך לקבל התעוררות ובחינה הזאת ממנו, כמו שכתוב: 'ומקבלין דין מן דין'".

הִנֵּה זֶהוּ (צוּרַת הָאוֹת) 'אַלְף': לְדַבֵּר דְּבוּרִים לְהִשָּׁם יִתְבָּרֵךְ - זוּ הַנִּקְדָּה הָעֲלִיּוֹנָה. הַטּוֹב הָעֲצָמִי שֵׁישׁ לוֹ בְּתוֹכוֹ - זוּ הַנִּקְדָּה הַתְּחִתּוֹנָה. וְהוּא"ו (שְׁפָתוֹף הָאוֹת א' בְּשׁוּפּוּעָה) הוּא ה'חֵבֵר', וְהוּא הַמְּחַבֵּר אֶת שְׁתֵּי הַנִּקְדּוֹת - הַנִּקְדָּה הָעֲלִיּוֹנָה עִם הַנִּקְדָּה הַתְּחִתּוֹנָה. אוֹמֵר הַרְבִּי בַתּוֹרָה ל"ד עַל שְׁלֹשׁ הַנִּקְדּוֹת - שְׁחֵיבִים שֵׁיהֵיָה חֵבֵר.

אַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ הִפְלִיגוּ עוֹד וְאָמְרוּ: כָּשֶׁם שֶׁהַתְּבוּדוֹת צָרִיף כָּל יוֹם, כֵּן גַּם צָרִיף חֵבֵר כָּל יוֹם^{מג}! לְדַבֵּר עִם חֵבְרוֹ 'דְּבוּרִים' - "אֲז נִדְּבְרוּ יִרְאֵי ה' אִישׁ אֶל רֵעֵהוּ^{מד}".

(ר' חַיִּים שְׁלֵמָה: מִי אָמַר 'אַבְל בְּכָל זֹאת הֵיכָן הִיא הָאֱמֶת'?) הַרְבִּי אָמַר כֵּן: 'אַבְל בְּכָל זֹאת הֵיכָן הִיא הָאֱמֶת' - ל'ר' נִתֵּן אָמַר זֹאת הַרְבִּי: "צָרִיף לְמִשְׁן אֶת עֲצָמוֹ אֶל הָאֱמֶת - 'אַבְל בְּכָל זֹאת הֵיכָן הִיא הָאֱמֶת'^{מה}!"

הִיָּה מַעֲשֵׂה עִם ר' נִתֵּן, (חֲמִיו וּבְנֵי בֵיתוֹ) סָכְמוּ עִם ר' נִתֵּן שֶׁהוּא לֹא יִסַּע לְרַבִּי עַד חֲנֻכָּה, וְהוּא (לְגִדֵּל תְּשׁוּקָתוֹ וְתַעֲבָרַת לְבוֹ, כֵּן) נִסַּע בְּאֲמִצַּע הַשָּׁבוּעַ, וּבְדֶרֶךְ יִרְדּוּ גִשְׁמִים עֲזִים כָּל כֵּן... כְּשֶׁהִגִּיעַ לְרַבִּי (אָמַר לוֹ רַבִּינוּ): 'צָרִיף לְמִשְׁן אֶת עֲצָמוֹ אֶל הָאֱמֶת - אַבְל בְּכָל זֹאת הֵיכָן הוּא הָאֱמֶת?'

(ר' נַחֲמָן: "כַּאֲשֶׁר רוּצִים לְהִתְקַרֵּב אֶל הָאֱמֶת, מִתְגַּבֵּר -) הַחֹשֶׁף - צָרִיף לְמִשְׁן אֶת עֲצָמוֹ אֶל הָאֱמֶת: אַבְל הֵיכָן בְּכָל זֹאת הָאֱמֶת? ! הֵיכָן בְּכָל זֹאת הָאֱמֶת? !"

(ר' נַחֲמָן: נִדְּמָה לִי, הוּא הִיָּה מְסַפֵּר - ר' בְּנִצְיוֹן אֶפְטֵעֵר, שֶׁר' מַעֲנַדֵּל לִיטוּוּאק חֲטָף פַּעַם מִמִּתְנַגֵּד אֶבֶן בְּרֹאשׁ -) כֵּן, (וְנִעְנָה וְאָמַר:) יְהִלּוּם (דִּיאַמְנֵט)... אַבְנִים טוֹבוֹת !

^{מג} ע"י ליקוטי הלכות גרים ה"ג, י"ט: "וזו בחי' הערבות שכל ישראל ערבים זה בזה. כי כ"א מישראל מחוייב לדבר עם חבירו ביראת שמים בכל יום ויום וכמו שאנו מבקשין בכמה תפילות שנזכר ללמוד וללמד לשמור ולעשות ולקיים וכו'".

^{מד} מלאכי ג, טז.

^{מה} שיש"ק (חדש) ח"ב, צ"א.

(אָחד מהנוכחים: ר' יצחק כותב במכתבים: הגם שנזרק עלינו אבנים טובות מהערכים, אכל היה בחסד!) כן כן^מ.

סנדלרים פאלה!?

נאשקע, עליו השלום, קרב איזה אָחד סנדלר מטולטשין – 'משה שוסטער'.
אותו סנדלר העתיק את דירתו לאומן, הוא התגורר באומן – אדם פשוט, סנדלר.
פעם רציתי לתקן את הנעלים, נכנסתי אליו, אף אָחד לא היה בבית – ישב היהודי
בדבקות כזו להשם יתברך... הוא הפסיק באמצע העבודה!

(חשבתי לעצמי): 'רבנו של עולם – הלא זה ממש גדול!'. לשכת בדבקות כזו
להשי"ת – סנדלר? לעזוב את העבודה, היכן רואים זאת? סנדלרים פאלה? היכן
רואים סנדלרים פאלה^מ?!

הוא שאל אז שאלה: בשעה שהוא עובד עם הנעלים, האם מתר שיהיה לו
דבקות להשם יתברך, הרי הוא נוגע בנעלים – האם מתר? הוא שאל שאלה, אכל
כף היה, ישב סנדלר בדבקות להשם יתברך!

^מ עי' במכתביו הנדפסים בסוף ספר עלים לתרופה, מכתב י"ג: "ובאנו לעיר הקודש חברון ביום ב' ערב ראש חדש (סיון) לעת ערב. ותיכף הלכנו למקוה והלכנו להתפלל מנחה אצל מקום מערת המכפלה. מה אומר מה אדבר. זה הוא ענין אחד ממש עם מקום קדשנו. ובלבי לא היה שום הפרש ביניהם, והיינו בשם לערך שתי שעות. והגם שנזרק עלינו קצת אבנים טובים רק היה בחסד".

^מ עי' חיי מוהר"ן שי"ד: "שמעתי בשמו שאמר: הפחות שבאנשי אני מוליך אותו בדרך של צדיק גדול מאד וכו' ויקנא מאד את המקורבים אליו".

כְּתוּב בַּאֲמַת, שְׁמַט ט (- חֲנוּךְ, הִיָּה) 'תּוֹפֵר מְנַעֲלִים^{מח}. ה'תם' גם הוא הִיָּה 'תּוֹפֵר מְנַעֲלִים'. ת"ם ראשי תבות - תּוֹפֵר מְנַעֲלִים^{מט}.

אֶצְלָנוּ יֵשׁ אֲנָשִׁים כְּאֵלֶּה שְׂאִינָם רוֹעֵשִׁים, וְאֵין בְּהֵלָה סְבִיבָם, וּמִמֶּשׁ, הָאָדָם הוּא כָּל כֶּף קָרוֹב לְהֵשֶׁם יִתְבָּרֵךְ, בְּתַמִּימוֹת וּפְשִׁיטוֹת, אֵין לוֹ בְּדַעְתּוֹ שׁוֹם עֲסָקִים, הוּא מְקַיֵּם אֶת הַמְּשָׁנָה: "אִם אֵין אֲנִי לִי - מִי לִי?". מִי יַחֲשֹׁב עָלַי? מִי יֹאמֵר עֲבוּרֵי פֶרֶק תְּהִלִּים? מִי יִשָּׂא עֵינָיו לְמָרוֹם עֲבוּרֵי? זֶה הָרִי יִשׁוּב הַדַּעַת בַּאֲמַת^{נא}! וְאִם לֹא עֲכָשׁוּ אִימָתִי?!

זוּ מְשָׁנָה פְּשׁוּטָה, מְשָׁנָה מְאֻבּוֹת, הַמְּשָׁנָה הִיא הָרִי הַתְּבוֹדָדוֹת נִפְלְאָה לְדַבֵּר לְהֵשֶׁם יִתְבָּרֵךְ: "אִם אֵין אֲנִי לִי - מִי לִי?". זֶה שְׂאֵנִי צָרִיךְ חֶבֶר טוֹב - זֶה גַם טוֹב, אֲבָל אִם אֲנִי לֹא אֶחֱשֹׁב עַל תְּכֻלִּיתִי, מִי יַחֲשֹׁב עֲבוּרֵי?!

יִשְׁנוּ פְּרוֹשׁ מִהַבְּעַל שֵׁם הַקְּדוֹשׁ, הַבְּעַשׂ ט פֶּרֶשׁ כֶּךָ: 'אִם אֵין אֲנִי לִי' - אִם אֲנִי לֹא אֶחֱשֹׁב רַק עַל עֲצָמִי, אֶלָּא אֶחֱשֹׁב גַם עַל אַחֲרַיִם, אֲזִי 'מִי לִי' - כָּל 'מִי' שִׁיעֶשֶׂה

^{מח} מובא הרבה בספרי הקבלה. מובא גם בליקוטי הלכות הל' גטין ה"ד, אות י"ב. ועל' בספר מאירת עינים לר' יצחק דמן עכו, בפרשת לך לך וז"ל: "ושאלתי את פי מורי הר' יהודה הדרשן אשכנזי ז"ל מה היה עניין חנוך שעל ידו זכה לכלל זה, כי עניין אליהו ז"ל ידוע, אבל חנוך למה, ואמר שקיבל שחנוך היה אישכף, כלומר תופר מנעלים, ובכל נקיבה ונקיבה שהיה נוקב במרצע בעור, היה מברך בלב שלם ובכוונה שלימה לשם ית', וממשיך הברכה למטטרון הנאצל, ומעולם לא שכח אפי' בנקיבה אחת מלברך אלא תמיד היה עושה כן, עד שמרוב אהבה איננו כי לקח אותו אלקים (בראשית ה') וזכה להקראות מטטרון, ומעלתו גדולה עד מאד!".

^{מט} עיל' בספה"ק סיפורי מעשיות מעשה ט' - מחכם ותם.

^{נא} משניות אבות פ"א, מ"ד.

^{נב} עיל' שיחות הר"ן כ"ג: "שוב שמעתי שיחתו הקדושה מעין זה, שאמר בעולם הבא מונחין כמה בני אדם בחוץ והם צועקים בקול מר: תנו לנו מה לאכול! ובאין אצלם ואומרים להם: הרי לכם אכילה ושתיה - אכלו ושתו, והם משיבים: לא לא, אין לנו צריכים אכילה זאת, רק אנו צריכים אכילה ושתיה של תורה ועבודה! וכן מונחין כמה בני אדם ערומים בחוץ והם צועקים גם כן מאד: תנו לנו במה להתכסות. ובאין אצלם ואומרים: הרי לכם מלבושים, והם משיבים: לא, אין אלו מלבושים נצרכים לנו כלל. רק אנו צריכים מצוות ומעשים טובים להתלבש בהם. ענה ואמר: אשרי מי שזוכה לאכל כמה פרקים משניות ולשתות אחר כך איזה קפיטליך תהלים, ולהתלבש באיזה מצוות".

משהו יפנה אלי, שכן אני מתחשב בו. 'וכשאני לעצמי' - אולם אם אני חושב רק על עצמי - 'מה אני?' - מה אני כבר שוה?²¹!

נו, הבעל שם הקדוש פרש כך. שניהם אמת. אבל בפשטות אכן, (אדם שאינו חושב על תכליתו) מתחיל לנהל מחלוקות, מריבות, שמהן לא יוצא כלום...

אשתו של און בן פלת אמרה לאון בן פלת: "בין אם אהרן יהיה (כהן גדול), ובין אם קרח יהיה - מה זה נפקא מנה לך? אותך לא ימנו, אתה לא תהיה - למה לך להתערב?! " (ענה לה): "אבל נשבעתי להם שאהיה יחד עמם". (ענתה): "אתן לך עצה - שכב במטה ותישן. היא פרעה את שערותיה ונעמדה בפתח הבית, והם הרי היו קדושים - אז הם ברחו. בתוך כך (פצרה האדמה את פיה וקרח ועדתו נבלעו בה) והוא את נפשו הציל. אומרת הגמרא: "חכמת נשים בנתה ביתה" - זו אשתו של און בן פלת. היא הצילה אותו, הוציאה אותו מהמחלקת, מכאב הראש של קרח.²²

וזה בחינת העלמה

יש בעולם העלמה כזו! הרבי אומר בתורה ס"ז: "וזה בחינה העלמה". היה ר' נחמן טולטשינער מושך: 'ה-ע-ל-מ-ה'... ר' נחמן משך בתנועה כזו כפי שרבי נתן משך: 'ה-ע-ל-מ-ה'... ה-ע-ל-מ-ה'... יש העלמה כזו בעולם. (וענה מוהרנ"ת): "השם יתברך הוא חיות כל העולמות, והוא כל כך נ-ע-ל-ם! הצדיק הוא הרי יסוד העולם - והוא כל כך נ-ע-ל-ם!". זו העלמה! זו העלמה!²³

העולם נקרא באמת: 'עולם' - על שם ההעלמה!²⁴ 'פאן' הוא נעלם! פאן יש רק העלמה!

²¹ עי' בספה"ק תולדות יעקב יוסף פר' במדבר, אות ב'.

²² עי' גמ' סנהדרין קט:

²³ עי' שיש"ק (חדש) ח"ג, תש"ל.

²⁴ עי' תיקוני זוהר דף פ"ב ע"א.

אֵין לְהַתְּפַעֵל מִשּׁוּם דְּבָר ! רַק כְּשֶׁהִקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא עוֹזֵר וְנִגְשִׁים לְדַבֵּר כְּרֹאוֹי, וּבְאַמֶּת, וּמִתְחִילִים לְקַיֵּם כְּרֹאוֹי אֶת עֲצוּתוֹי שֶׁל הַרְבִּי, וּבְאַמֶּת, כִּי אֶפְשָׁר לְקוּוֹת שֶׁהִקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא יִרְחֵם שְׂיִזְכּוּ לְפֶסֶת אַמֶּת. וְזֶה הָעֵקֶר שָׁם - רַק עִם אַמֶּת.

רַבִּי נִתָּן נֹצֵחַ כָּל כֶּף הַרְבֵּה, הֵן 'בְּיָמָיו', וְהֵן 'לְאַחַר הַסְּתַלְקוּתוֹ', וְכָל זֶה כִּי הִלֵּךְ עִם אַמֶּת, וְהָאֵמֶת קִיָּמַת לְעַד, עֹזֵר לוֹ הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא. כַּמּוֹכֵן עַל יְדֵי רַבּוֹי הַתְּבוֹדָדוּת, אֲלֵא מֵאֵי ? הוּא הוֹלֵךְ בְּדַרְךְ אַמֶּת, וְאַמֶּת הִיא 'קִיָּמַת לְעַד' ! "הַשּׁוֹמֵר אַמֶּת לְעוֹלָם" - הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא שׁוֹמֵר אֶת הָאֵמֶת ! 'קוֹשֵׁטָא קְאִי"ו' - הָאֵמֶת יֵשׁ לָהּ קִיּוּם, הָאֵמֶת נִשְׁאַרְת ! (אֶפְלוֹ) אִם נִרְאָה שְׂמֵשְׁפָרִים וְחוֹבְטִים אוֹתוֹ - הוּא נִשְׁאָר !

אִם נִבּוֹא לְחַשֵּׁב מָה עָבַר עַל רַבִּי נִתָּן... אֲבָל עֲכָשׁוּ - רַבִּי נִתָּן הִצְלִיחַ בְּסוּף ! אֵי גַם עֲכָשׁוּ יֵשׁ שְׂמֵדְבָרִים עַל רַבִּי נִתָּן ? אֲבָל לְמַעְלָה זֶה הָרִי לְלַעַג וּלְקַלְס ! הָאִישׁ מְקַרֵּב כָּל יוֹם יְהוּדִים לְהַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ ! כַּמָּה יְהוּדִים יֵשׁ לָהֶם הַרְהוּרֵי תְּשׁוּבָה עַל יְדֵי סִפְרָיו ? הַסְּפָרִים מוּפְצִים ! לְמַעְלָה לוֹעֲגִים לָהֶם, אֲזַי מְדַבְּרִים 'רַבִּי נִתָּן... רַבִּי נִתָּן'... - מְדַבְּרִים, וְזֶהוּ ! אֲבָל מָה הוּא הַשְּׂאִיר אַחֲרָיו ? הוּא הָרִי מְלֵא בְּהַרְהוּרֵי תְּשׁוּבָה, אֲ גֵעוּוֹאֵלָד ! הוּא כְּבָר נִסְתַּלֵּק - כְּבָר חָלְפוּ מֵאָה שְׁלוֹשִׁים וְאַחַת שָׁנִים מֵאֲזַי שְׂרַבִּי נִתָּן נִסְתַּלֵּק (תַּר"ה - תַּשְׁל"ו) וּבְכָל יוֹם עֲדִין הוּא עוֹשֶׂה בְּעַלְי תְּשׁוּבָה !

רַבִּי נִתָּן אָמַר עוֹד בְּיָמָיו : "כְּבָר יֵשׁ לִי הַרְבֵּה צְדִיקִים בְּגֵן עֵדֵן עַל יְדֵי הַתְּפִלוֹת שְׁלִי" , וּבְיָמֵינוּ עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה ! כַּמָּה יְהוּדִים בּוֹכִים לְהַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ עַל יְדֵי הַתְּפִלוֹת, וְהַלְקוּטֵי הַלְכוּת, וְאֶפְלוֹ הַמְּכַתְּבִים, זֶה הָרִי רַק בְּכַח הָאֵמֶת שְׁלוֹ - עִם הָאֵמֶת שְׂמַנְחַת בְּסִפְרָיו, לָזֶה יֵשׁ קִיּוּם, זֶה נִשְׁאָר, אֶת זֶה אֵי אֶפְשָׁר לְכַבּוֹת !

פַּעַם הִיָּה בְּעִיר בְּרֶסֶלַב הַמְּנַהֵג, שְׁלֻעֲנִיִּים נִתְּנוּ בְּיוֹם חֲמִישִׁי סִיר קִמַּח, וְהָיָה לָהֶם חִלוֹת לְשַׁבָּת.

¹¹ גמ' שבת קד.

¹² ע"י כוכבי אור - אנשי מוהר"ן, דיבורים ממוהרנ"ת ז"ל אות כ"ה.

בשעה שפרצה המחלקת הגדולה אמרו, שיפסיקו לתת קמח לחסידי ברסלב, שלא יתנו להם את סיר הקמח. יש מכתב¹¹, רבי נתן כותב אודות סיר הקמח: 'לא בכל מקום קים המנהג של סיר הקמח, וגם אם יפסיקו לתת את סיר הקמח הוא לא יהיה מטריד מכף'.

האמת הרי היא כך, כל הרדיפות הן רק רדיפות זמניות, 'לפי שעה', אבל העולם הנצחי הרי הוא ללא גבול. יהודי שזוכר את התכלית - הוא לא מפחד מהרדיפות. צריך אכן להיות חזק ברצון, וגם בתפלות, והקדוש ברוך הוא מרחם שהכל חולף ועובר, ורק נקודות האמת נשארות לו.

השעור עם החותן

כל היהודים מהם אנו מדברים; ר' פנחס קיבליטשער, זה שקרב את חותני (ר' אהרן קיבליטשער), כשהוא התקרב רצו להרגו, ממש להרגו. הוא היה 'האברך' אצל ר' דוד'ל מטולנא שמדבר ביראת שמים עם האברכים - כזה אברך היה ר' פנחס הזה, הוא היה המבחר שבאנשיו, הוא דבר ביראת שמים עם האברכים שלו, עוד באותן שנים, והוא נעשה מקרב אלינו.

כיצד החלה התקרבותו? הוא נהיה חתן אצל יהודי שהתגורר באומן. חותנו היה לומד עמו שעור קבוע מדי יום, והיה אומר לו: 'אל תכנס לבית הכנסת של חסידי ברסלב, אל תכנס לברסלבער שול' - כל יום היה מדבר עמו. אמר ר' פנחס לחתנו: 'הרי אינני נכנס, מה אתם רוצים ממני?'. וחותנו כל כך הרבה בדבוריו, עד שר' פנחס אמר בלבו: 'הבה נראה מה יש שם - מה יש שם שמזהירים אותי כל כך לבל אכנס...'.

הוא נכנס - היה זה בשנות התר"ל, ר' אברהם ר' נחמן'ס אז היה בימי חרפו - ומשהבחין בו, עלה עמו למעלה לעזרת נשים, ולמד עמו את התורה של "ט'

¹¹ עלים לתרופה מכתב קע"א.

תְּקוּנִים" (לקוטי מוהר"ן סי' כ') עִם הַ"מְרָאָה נִט" – הַמְרָאָה שֵׁשׁ שָׁם (על הַתּוֹרָה הַזֹּאת), וְכֹךְ קָרַב אוֹתוֹ.

(וּכְשֶׁנּוֹדַע לְמִשְׁפַּחְתּוֹ עַל הַתְּקַרְבוּתוֹ) נִהְיָ כְּזֶה רַעַשׁ בְּאוֹמֵן, עַד שֶׁהִתִּירוּ מִמֶּשׁ לְהִרְגוֹ...!

ר' נַחֲמָן טוֹלְטְשִׁינְעֵר רָאָה שֶׁהִמְצִיב רַע, שָׁלַח אוֹתוֹ לְכַפֵּר 'סְטַאפּאַצ'יק', כִּפֹּר – שְׁנִמְצָא לֹא הִרְחַק מִהָעִיר אוֹמֵן. הַתְּגוּרָר שָׁם אֶחָד מֵאַנְשֵׁי שְׁלוֹמְנוּ, קָצַת אָמִיד – ר' יִשְׂרָאֵל סְטַאפּאַצ'יק הָיָה שְׁמוֹ. הוּא הָיָה מֵאַנְשֵׁי שֶׁל רַבֵּי נֶתַן. (ר' נַחֲמָן טוֹלְטְשִׁינְעֵר) שָׁלַח אוֹתוֹ לְשֵׁם עִם מִכְתָּב – כֶּתֵב מִיְהוּ הָאֲבֵרָךְ הַזֶּה.

כְּשֶׁר' פִּנְחָס נִכְנַס, מָצָא אוֹתוֹ מִתְּפִלֵּל מִנְחָה, וְאָמַר אֶת הַקְּטֹרֶת שֶׁלִּפְנֵי מִנְחָה בְּדַבְּקוֹת כְּזוֹ לְהֵשֵׁם יִתְבָּרַךְ... הוּא אֶחָד בְּמִלִּים "וְלָמָּה אֵין מְעַרְבִין בֵּה דְבִשׁ, מִפְּנֵי שֶׁהִתּוֹרָה אָמְרָה". הוּא שָׁמַע אוֹתוֹ אוֹמֵר אֶת הַמִּלִּים בְּדַבְּקוֹת כְּזוֹ: "וְלָמָּה אֵין מְעַרְבִין בֵּה דְבִשׁ מִפְּנֵי שֶׁהִתּוֹרָה אָמְרָה!" "שֶׁהִתּוֹרָה אָמְרָה!" – כִּמָּה פְּעָמִים חֹזֵר עַל הַמִּלִּים. 'רְבוּנוּ שֶׁל עוֹלָם, לוֹמַר אֶת הַקְּטֹרֶת בְּדַבְּקוֹת כְּזוֹ לְהֵשֵׁם יִתְבָּרַךְ!

כְּשֶׁסִּים לְהִתְפַּלֵּל מִנְחָה, נֶתַן לוֹ אַחַר כֵּךְ אֶת הַמִּכְתָּב מִר' נַחֲמָן טוֹלְטְשִׁינְעֵר. רָאָה ר' יִשְׂרָאֵל בְּמִי מְדַבֵּר, (וְאָמַר לוֹ:) 'אַתָּה תִּהְיֶה כָּאֵן, תִּלְמַד עִם יְלָדֵי'. וְהוּא שָׁהָה שָׁם זְמַן מָה.

זְמַן קָצֵר אַחֲרֵי כֵן נִפְטַר הַחֹתֵן (שֶׁל ר' פִּנְחָס), וְהִתְבַּטְּלָה הַמַּחְלָקָת. הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא

הָרִי כְּבֹר מְסַבֵּב שָׁם סְבוּת. אֲבָל הַהִתְחַלָּה הַתְּחִילָה גַם כֵּן עִם סוּג כְּזֶה (רַעַשׁ) – מִמֶּשׁ עַד כְּדֵי הִרְיָגָה, אֲבָל נִקְדַּת הָאֵמֶת עוֹלָה עַל הַכֹּל, הִיא עוֹלָה עַל הַכֹּל! הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא יִרְחַם עָלֵינוּ.

^ט עלִי חַיִּי מוֹהֵר"ן פ"ג.

כל סוגי המקרבים

(השואל: איך אמר הרבי: היכן שיש איזה טוב מחיב הוא להתקרב אלי?) הרבי אמר כך: "היכן שיש איזה טוב – מחיב הוא להתקרב אלי!" ולעמית זה אמר: "אלי מתקרבים אנשים כאלה שהשאל תחתיות מעט מדי עבורם!" הרבי אמר את שתי האמירות, שניהם מתקרבים. אלו שהשאל תחתיות מעט מדי עבורם – הרבי נותן להם דרך, לעוררם, לחזקם, התחזקות. וכן לאלו (הגדולים במעלה) מראה להם: "איה מקום כבודו" – כלם מתקרבים.²⁰

ומי 'אנחנו'? אין יכולים לומר לנו להחליש דעתנו 'שהשאל תחתיות מעט מדי עבורנו', אף גם לא 'היכן שיש משהו טוב', (אנחנו) באמצע, בינונים.²¹

(השואל: מה פרוש 'מחיב'? הנה צריך להיות כך, או שזה אכן כך?) צריך להיות כך...

²⁰ עי' חיי מוהר"ן רפ"ו.

²¹ עי' חיי מוהר"ן ש"י.

²² עי' ליקוטי מוהר"ן תניינא ס' ז', ז'; ובס' ס"ח.

²³ עי' עלים לתרופה מכתב תנ"ה: "ותדע ותאמין שכל מה שעובר עליך כבר עבר על כמה וכמה צדיקים גדולים וכשרים כאשר שמעתי מפיו הקדוש מעשיות נוראות בענין זה שאי אפשר לבארם על פני השדה, וגם עתה עוברים יותר ויותר מזה על כמה וכמה, ויש בזה כמה בחינות, צדיקים ורשעים, גדולים וקטנים ובינונים, והעיקר המרירות על אותם שהם בבחינת בינונים נגד העולם, כגון אנן וכגון אתה, שאיך שהוא, אין אתה בכלל רשעים חס ושלום, ולא בכלל צדיקים, רק בכלל בינונים שגם בהם יש אלפים ורבבות מדריגות עד אין מספר".